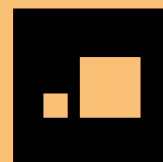

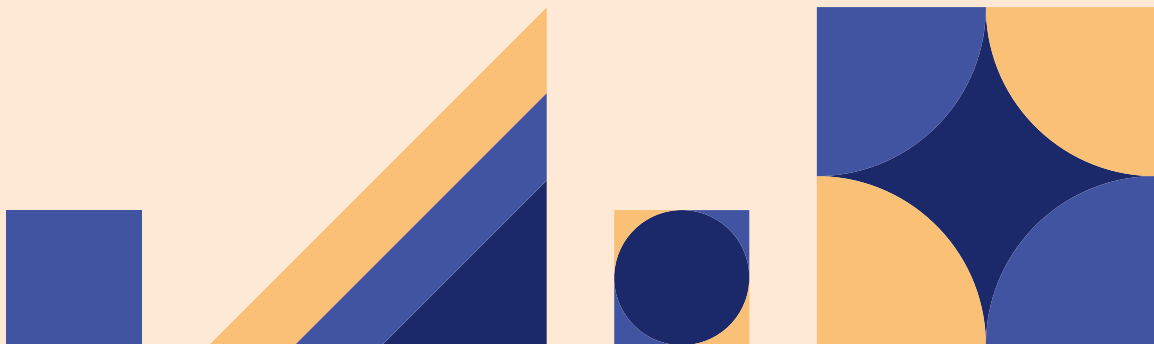
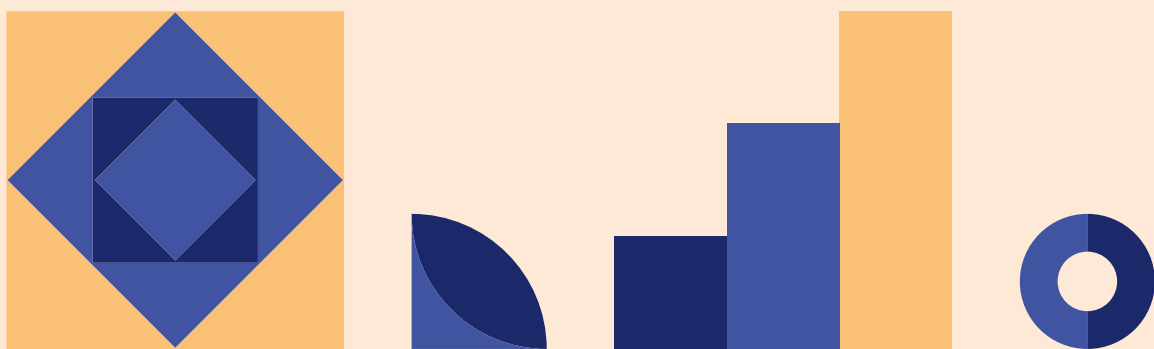
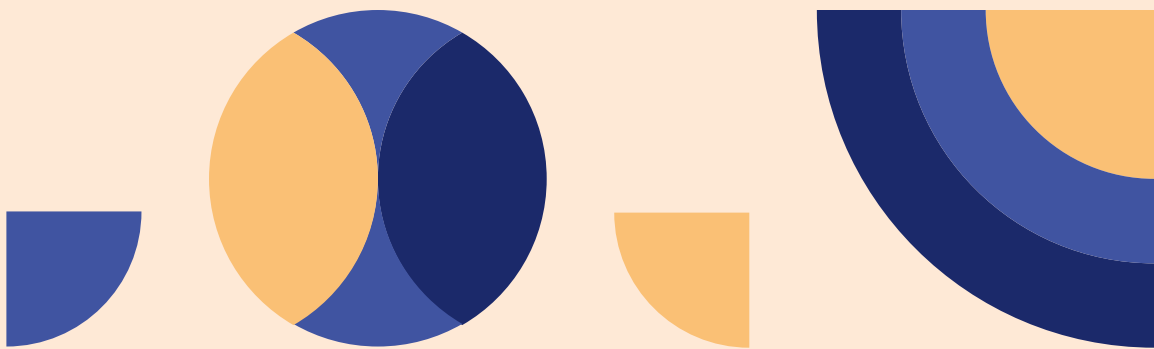

Kunst- og kulturtilbud til barnehagebarn

2025

Kulturtanken

Innhold

Oppsummering	4
Innledning	7
Metode	11
Kartlegging	12
Kartlegging av tilbud	12
Aktører	15
Tilgjengelige tall	15
Innspill fra aktører	16
Modeller	20
DKS-tilknyttede modeller	20
Kulturskolebaserte modeller	23
Tilskuddsbaserte modeller	25
Bibliotekbaserte modeller	26
Institusjonsbaserte modeller	29
Skolestartermodeller	30
Andre praksiser	33
Utviklingsområder	34
Veier videre	36
Anbefalinger	38
Referanser	40
Vedlegg	42
1 Oversikt over Kulturtankens møter	42
2 Statistikk	44
3 Innspill	62

Oppsummering

Rapporten presenterer en kartlegging av kunst- og kulturtilbudet til barnehagebarn.

Kartleggingen viser at det eksisterer et mangfold av kunst- og kulturtilbud for barnehager, og at den lokale kulturelle infrastrukturen i fylkeskommuner og kommuner benyttes for å gi barnehagene tilgang til kunst og kultur. Både Den kulturelle skolesekken (DKS), kulturskolene, kulturhusene, kunst- og kulturinstitusjoner og bibliotekene utvikler tilbud til og har samarbeid med barnehager. Kommunene spiller en avgjørende rolle i å oppfylle de yngste barnas kulturelle rettigheter. De fleste tilbudene er lokalt utviklet og er avhengige av kommunal finansiering og kommunalt engasjement.

Kartleggingen viser at det er store geografiske forskjeller i hvordan tilbudet er fordelt, og det er fare for at disse, sammen med sosioøkonomiske forskjeller i befolkningen, resulterer i betydelig ulikhet i barnehagebarns tilgang til kunst og kultur i oppveksten.

Kommuner og fylkeskommuners egen rapportering i DKS-portalen om sitt kunst- og kulturtilbud har vært en sentral kilde for å kartlegge hvilke kommuner som har et tilbud, og hvordan det er organisert. Statistikk om bibliotekenes tilbud til barnehager utgjør også en del av kunnskapsgrunnlaget. Videre utgjør oppsøkende virksomhet og samtaler med aktører en viktig kilde til kunnskap om hvordan tilbudet er organisert. Det har blitt sendt ut en spørreundersøkelse i samarbeid med Norske kulturhus, og under Heddadagene ble det gjennomført et innspillsmøte.

Tall fra DKS-portalen indikerer at 161 av kommunene har et tilbud til sine barnehager i tilknytning til kulturskolen, mens 140 kommuner har DKS-tilknyttede tilbud. Til sammen oppga 218 kommuner å ha et tilbud til barnehager enten i tilknytning til DKS, kulturskole eller begge. Dataene som er brukt i kartleggingen, indikerer at en betydelig andel kommuner ikke har et tilbud til sine barnehager, og at kommunene som har et tilbud, kan ha et tilbud som begrenser seg til et utvalgt alderstrinn. Det er to fylkeskommuner som har et tilbud til barnehager i sin region i tilknytning til DKS. Det er også flere fylkeskommuner som har et tilbud til barnehagene gjennom fylkesbiblioteket.

Med utgangspunkt i kartleggingen er det identifisert seks modelltyper som er beskrivende for hvordan kunst- og kulturtilbud til barnehager organiseres og tilbys: DKS-tilknyttede modeller, kulturskolebaserte modeller, tilskuddsbaserte modeller, institusjonsbaserte modeller, bibliotekbaserte modeller og skolestartermodeller.

Rapporten drøfter ulike utviklingsområder som har betydning for å styrke tilgangen til kunst og kultur for barnehager, og løfter frem behovet for å styrke samarbeidet mellom de tre forvaltningsnivåene stat, fylkeskommune og kommune for å utvikle nasjonale tiltak. Til tross for gode tilbud lokalt er det mange steder fravær av et systematisk og jevnlig tilbud til alle barnehagebarn. Kartleggingen viser at den nasjonale oversikten over barnehagebarns kunst- og kulturtilbud er begrenset, og rapporten peker på dette som en utfordring for utvikling av målrettede tiltak. Rapporten peker på et særlig utviklingspotensial i skolestartermodeller. Det representerer en tilnærming som flere kommuner og fylkeskommuner kan ta i bruk for å styrke lokale

samarbeid, utvikle et systematisk tilbud til alle barnehager i sitt område og skape trivsel og trygghet i overgangen fra barnehage til skole. Styrking av tilbudet til barnehager vil avhenge av at det er rom for å utvikle kunstproduksjoner som er egnet for barnehagebarn. Det er behov for både faglig sterke kompetansemiljøer og økonomiske rammer for å utvikle kunstproduksjoner.

Styrking av barnehagebarns kulturelle rettigheter krever innsats på flere områder: Man må utvikle et kunst- og kulturtilbud av høy kvalitet som er tilpasset målgruppen, man må styrke den lokale kulturelle infrastrukturen slik at alle barnehager i Norge får et tilbud, og man må støtte opp om erfaringsdeling og kompetanseutvikling.

Rapporten inkluderer seks anbefalinger; tre for å styrke infrastrukturen og tre for å utvikle kunst- og kulturtilbudet.

Tiltak for å styrke den kulturelle infrastrukturen

- utrede inkludering av skolestartere i DKS-ordningen
- synliggjøre DKS-portalen som et helhetlig verktøy for programmering av kunst og kultur til barnehager
- vurdere å etablere en ordning for fylkeskommuner og kommuner for søkbare utviklingsmidler

Tiltak for å stimulere til kunstnerisk kvalitet og utvikling

- vurdere å etablere en nasjonal tilskuddsordning for kunstproduksjon til barnehagebarn
- vurdere å etablere en lab for kunstnerisk utvikling
- opprette et nettverk for kompetanse- og erfaringsdeling for å stimulere kommuner og fylkeskommuner til nysatsning og videreutvikling av sine tilbud

<<Vill Chihuahua>> med Wild Chihuahuas.
Foto: Marte Glanville/Kulturtanken

«Bare rør» med Panta Rei Danseteater og Unge Viken Teater.
Foto: Erik Brandsborg/Kulturtanken

Innledning

Barnehagen er en av de viktigste fellesarenaene vi har i Norge. I 2024 gikk 94,3 % av barn i alderen 1–5 år i barnehage (Udir). Her møtes barn fra ulike familier og bakgrunner og får erfaringer som legger grunnlaget for lek, læring, danning og fellesskap. Kunst og kultur har en helt spesiell plass i dette oppdraget. I Rammeplan for barnehage (2017, s. 50–52) slås det fast at opplevelser med kunst og kultur kan legge grunnlag for tilhørighet, deltakelse og eget skapende arbeid, og at barna skal få møte ulike uttrykksformer som musikk, litteratur, dans, drama, billedkunst og arkitektur. Barna skal få bruke fantasi, tenke kreativt og oppleve skaperglede, og de skal oppleve at kulturelt mangfold er en berikelse for hele fellesskapet. Kunst- og kulturopplevelser gir barn språk for følelser og erfaringer de ellers kan ha vanskelig for å uttrykke. Slike opplevelser stimulerer til nysgjerrighet, utforsking og lek, og kan åpne nye rom for barns egen stemme og deltakelse. De bidrar også til å utvikle stolthet over egen kulturell tilhørighet, samtidig som de skaper møter med andre tradisjoner og uttrykk.

I tillegg må arbeidet ses i lys av de nasjonale målene for Den kulturelle skolesekken (DKS), slik Stortinget har sluttet seg til gjennom *Meld. St. 18 (2020–2021) Oppleve, skape, dele*. Her fastslås det at alle barn og unge skal ha tilgang til profesjonell kunst og kultur av høy kvalitet – som de kan oppleve, delta i og utvikle skaperglede gjennom – uavhengig av hvor de bor. Meldingen løfter frem at DKS også skal bidra til å formidle kunst- og kulturtilbud til barnehagebarn og understøtte barns rett til likeverdige opplevelser på tvers av alder, bakgrunn og bosted.

Betydningen av kunst og kultur i barnehagen må forstås i en større samfunnsmessig og rettslig sammenheng.

Norge har sluttet seg til FNs barnekonvensjon (1989/2003), som i artikkel 31 slår fast barns rett til hvile, fritid og lek og til å delta i kunst- og kulturliv. Denne retten gjelder alle barn, og understreker at deltakelse i kultur ikke er et tilleggsgode, men en grunnleggende del av barndommen. I *Meld. St. 28 (2024–2025) Tro på framtida – uansett bakgrunn* fremhever regjeringen at «en god start gjennom gode barnehager» (s. 49) er avgjørende for å utjevne sosiale forskjeller. Meldingen peker på at barnehagen ikke bare er en trygg ramme for omsorg, men en arena for lek, læring og opplevelser som kan motvirke utenforskap og ulikhet (Meld. St. 28 (2024–2025), kap. 4.3).

Kunst- og kulturopplevelser i barnehagen utgjør en viktig del av denne tidlige innsatsen:

Barns læring skjer kontinuerlig både i lek, hverdagsaktiviteter og i planlagte læringssituasjoner. Barn lærer best i samspill med andre når de opplever læringen som meningsfull, og den stimulerer fantasi og forestillingsevne. Kunstneriske og kulturelle aktiviteter, som dans, musikk, og kreativ utfoldelse, bidrar til vennskap, trivsel og glede og styrker også barnas fantasi, kreativitet og evne til problemløsning. Forskning tyder også på at slike aktiviteter reduserer barnas stressnivå og bidrar til god psykisk helse. (Meld. St. 28 (2024–2025), s.50)

Kunst- og kulturopplevelser gir alle barn – uavhengig av foreldrenes bakgrunn – tilgang til estetiske erfaringer som styrker språk, identitet og fellesskap. Forskning viser imidlertid at kulturpolitikk som har som mål å «demokratisere kulturen», ofte kommer mest de barna som allerede har kulturell kapital hjemmefra, til gode.

Dette kan føre til en «Matthew-effekt», der de som har mest fra før, også får mest ut av nye tiltak (Roaldsnes, 2025). At barnehagen er en universell ordning, betyr derfor at den kan spille en nøkkelrolle i å motvirke slike ulikheter.

Kulturtanken har i sitt tildelingsbrev fått i oppdrag å spre kunnskap om gode, lokale modeller for kunst- og kulturtilbud til barnehagebarn, og å bidra til kunnskapsutvikling om hvordan kunstmøter best kan fungere for de yngste (Kulturtanken, 2025). Dette handler både om å dokumentere og videreutvikle erfaringer som allerede finnes i kommuner, fylker og institusjoner, og om å skape en felles forståelse av hva som gir kvalitet og virkning i møte mellom små barn og profesjonell kunst. Denne rapporten presenterer eksempler på ulike modeller og praksiser, fra bibliotekbaserte satsinger og kulturskoleprosjekter til scenekunsttilbud og samarbeid på tvers av sektorer. Målet er å bidra til et mer systematisk og kunnskapsbasert arbeid for å styrke tilgangen til kunst og kultur i barnehagen. Når vi lykkes med dette, gir vi ikke bare barn sterke opplevelser i øyeblikket, men vi legger også et fundament for livslang deltakelse, skaperglede og engasjement – til beste for både den enkelte og samfunnet.

Barnehageloven lovfester barns rett til kunst og kultur

Lise Hovik, professor ved Dronning Mauds Minne Høgskole for barnehagelærerutdanning

Rammeplan for barnehagen (Udir, 2017) er basert på barnehageloven, som i paragraf 2 (Lov om barnehager, 2005) lovfester barns rett til kunst og kultur. Det betyr at barnehagen skal legge til rette for at barn får møte kunst aktivt og jevnlig, og at barna får mulighet til å uttrykke seg gjennom estetiske og skapende prosesser. Loven fastslår at barnehagepersonalet, og særlig styrer, har ansvar for å oppfylle lovens krav gjennom å jobbe systematisk med tydelige mål i planleggingsarbeidet. Dette innebærer å sette av tid, rom og ressurser til å innhente ekstern kompetanse og samarbeidspartnere, for eksempel kunstnere gjennom DKS, eller besøke kunst- og kulturinstitusjoner. Fordi barnehager som regel ikke har økonomiske ressurser å bruke til slike formål, blir de avhengige av gratis kulturtilbud og at personalet selv kan bidra med bevissthet om og nysgjerrighet og åpenhet for det å utforske kunst og kultur i det daglige pedagogiske arbeidet. Personalet mangler ofte kompetanse og trygghet når det gjelder å være utøvende innenfor kunstfagene i møte med barnegrupper, og derfor er dette et kunnskapsområde som bør styrkes både i barnehagelærerutdanningen, i kunstutdanningene og i kulturlivet ellers.

Illustrasjonsbilde.
Foto: Erik Brandsborg/Kulturtanken

Kunstmøter med barnehagebarn

Lise Hovik, professor ved Dronning Mauds Minne Høgskole for barnehagelærerutdanning

Barnehagebarna er fortsatt den publikumsgruppen som kommer dårligst ut med tanke på muligheten til å møte profesjonell kunst og kultur.

Til tross for at et helt nytt kunstfelt dannet seg i den første tiårsperioden etter tusenårsskiftet (Fletcher-Watson, 2013), og at man i dag finner babykunst over hele verden, så er dette fortsatt et «eksklusivt» kunstfelt som ikke er godt forankret i kulturlivet eller i utdanningssystemet.

Vi snakker om et kunstuttrykk som er non-verbalt og tverrkunstnerisk, og som beveger seg over tradisjonelle grenser mellom kunst, pedagogikk og underholdning (Helander, 1998). Ved siden av det faktum at verbalspråk ikke utgjør en vesentlig bestanddel i dette kunstuttrykket, kan vi peke på noen kjennetegn som beskriver de særegne estetiske og dramaturgiske kvalitetene i feltet (Hovik, 2011; 2021; 2025).

For det første kan vi se utviklingen av en «post-dramatisk» sjanger (Lehmann, 2007), der teksten er forlatt til fordel for alle de andre estetiske «språkene», i samspill med hverandre. Musikk/lyd, dans/bevegelse, bilder / visuelle former / farger og av og til også lukt og smak er aktive bestanddeler i uttrykket. På denne måten kan vi gjenkjenne en interdisiplinær, multimodal, interaktiv performance-estetikk som henvender seg til alle sansene og hele kroppen i en form for affektiv estetikk.

For det andre er kunstuttrykket ofte i dialog med barnekulturen gjennom «lekfulle», humoristiske og improvisatoriske uttrykksformer, og med kjennskap til aldersgruppens spesifikke væremåte og behov (Hernes & Os, 2003).

Barnekulturforskning har vært viktig i tenkningen omkring de yngste barna og deres estetiske tilnærming til verden. Et kunstmøte i barnehagen krever at utøverne har kunnskap om og erfaring med å skape nærvær, engasjement og nysgjerrighet i barnegruppa, og ikke minst har evnen til å improvisere i samspill med barnas sanselighet og fantasi.

Et tredje kjennetegn er de deltakende dramaturgiske strategiene som åpner seg mot barnepublikummet (Hovik & Nagel, 2017), enten det er i form av en inviterende installasjon, en åpen dramaturgi der barna inviteres med, eller mer eksperimentelle og utforskende former for samspill i møtet mellom utøvere og barn. I alle fall er de yngste barnas indiskrete (Böhnisch, 2010) ønske om å delta ofte inkludert i uttrykksformen eller ivaretatt på andre måter i kunstuttrykket.

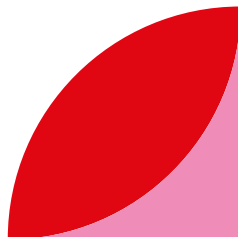
Kunst for de yngste barna kan spille på et spekter av ulike former for deltakelse, men overraskende nok viser de yngste barna stor interesse for kunst, og kan utøve den største oppmerksomhet og konsentrasjon over mye lengre tidsrom enn forventet. Den helt særegne kontakten og det lyttende nærværet som oppstår i møtet mellom kunstutøvere og små barn, er en viktig årsak til at mange kunstnere virkelig elsker å arbeide med de yngste, og at kunstfeltet har hatt en sterk utvikling til tross for at små barn har lav status i samfunnet.

En av årsakene til at profesjonelle kunstnere allikevel sjelden finner veien ut til barnehagene, og at det ikke finnes en kulturpolitisk satsing på de yngste, ligger i manglende kunnskap om og utdanning i dette feltet.

Metode

Det er benyttet flere metoder i kartleggingen av kunst- og kulturtilbudet til barnehager. En sentral kilde har vært kommuner og fylkeskommuners egen rapportering i DKS-portalen om sitt kunst- og kulturtilbud. Det har gitt innsikt i hvilke kommuner som oppgir å ha et tilbud, og tilbudets tilknytningsform til DKS og/eller kulturskole. I tilfeller der DKS-portalen brukes som turnéverktøy, er antall barnehagebarn som mottar tilbudet, kartlagt. Videre utgjør oppsøkende virksomhet og samtaler med aktører en viktig kilde til kunnskap. I samtaler med aktørene er det blitt innhentet informasjon om hvordan eksisterende tilbud er organisert. Kulturtanken har åpnet for innspill som del av kartleggingen. Under Heddadagene ble det gjennomført en workshop med om lag 100 aktører og formulert innspill til Kulturtanken om hvordan man kan sikre alle barnehagebarn tilgang til profesjonell kunst og kultur. Professor Lise Hovik har bidratt i rapporten med sin ekspertise på barnehageloven og kunstmøter for barnehagebarn, og har også gitt en oversikt over status i kunnskapsutviklingen på feltet. Det er sendt ut en survey til alle kulturhus i Norge for å kartlegge deres tilbud til barn i barnehagealder. Rapporten gjengir også eksempler på og statistikk over tilbud som Nasjonalbiblioteket har delt.

Rapporten benytter formuleringen «kunst- og kulturtilbud til barnehager» eller «kunst- og kulturtilbud til barnehagebarn» når det dreier seg om tilbud som er organisert i samarbeid med barnehagen i barnehagetiden. I de tilfellene det dreier seg om tilbud til samme målgruppe, men i fritiden, omtales det som «tilbud til barn i barnehagealder».

Kartlegging

Kartlegging av tilbud

Kartleggingen viser at det finnes et betydelig mangfold av kunst- og kulturtilbud for barnehager i Norge, men at bosted har stor betydning for barnehagebarnas tilgang på profesjonell kunst og kultur. Kommunene spiller en avgjørende rolle i å sikre de yngste barnas kulturelle rettigheter, fordi de fleste tilbudene er lokalt utviklet og avhengige av kommunal finansiering og kommunalt engasjement.

I 2024 var det 266 014 barn som gikk i barnehage, noe som tilsvarer 94,3 % av barn i alderen 1–6 år. Av disse var 110 962 i aldersgruppen 4–6 år. Det er 5 222 barnehager i Norge.

Rundt omkring i landet finnes det kulturell bæremeis, kulturell sandkasse og kulturell barnehagesekk. Dette er formidlingsordninger som i stor grad er organisert og finansiert av kommunene. De skiller seg fra tilbudet for barn og ungdom i skolealder, som gjennom Den kulturelle skolesekken har jevnlig tilgang til profesjonell kunst og kultur – finansiert av statlige, fylkeskommunale og kommunale midler.

De fleste kommunale tilbudene til barnehager er knyttet til den eksisterende kulturelle infrastrukturen, særlig kulturskolene og DKS. Gjennom kommunenes egenrapportering til Kulturtanken i 2023 kjenner vi til at 218 av 357 kommuner har et tilbud til barnehager i samarbeid med enten DKS, kulturskole eller begge. Kommunene oppgir ikke i sin egenrapportering hvor mange barnehager i kommunene som har et tilbud, eller over hvor mange barnehagebarn som får et tilbud. Det er store variasjoner i kommunenes tilbud, og det er viktig

å understreke at flertallet av kommunene ikke har et systematisk og gjentakende kunst- og kulturtilbud til alle barnehagebarna sine. Kartleggingen indikerer at hvor du bor i Norge, har avgjørende betydning for om barn i barnehagealder får oppfylt sine kulturelle rettigheter.

Høsten 2025 er det to fylkeskommuner som har et systematisk tilbud til barnehager i sitt område i tilknytning til DKS. Telemark fylkeskommune etablerte en formidlingsordning for barnehager i tilknytning til sin DKS-virksomhet i 2019, da Rikskonsertenes barnehagekonsertordning ble avsluttet¹. Vestfold fylkeskommune etablerte Den kulturelle spiren høsten 2025, et systematisk og jevnlig tilbud til alle barnehager i Vestfold. I 2024 fikk 8 306 barnehagebarn et kunst- og kulturtilbud i regi av Telemark fylkeskommune og Vestfold fylkeskommune. Tallet er tilgjengelig fordi DKS-portalen brukes som turnéverktøy.

Bibliotekene spiller en sentral rolle som en del av den kulturelle grunnmuren og formidler av kunst og kultur for de yngste. Tilbudene utvikles og formidles både av fylkesbibliotekene og folkebibliotekene, og i flere tilfeller som et samarbeid mellom virksomhetene. I 2024 deltok 115 950 barnehagebarn på ulike arrangementer organisert av biblioteker i Norge. Mange kommuner og fylkeskommuner har utviklet systematiske litteraturtilbud rettet mot barnehager, med lesestunder, låneordninger av bøker i barnehager og større formidlingsarrangementer.

¹ I perioden 1998–2018 utviklet Rikskonsertene i samarbeid med en rekke fylkeskommuner en turnéstruktur for barnehagekonsserter. Tilbudet var samfinansiert av fylkeskommunene og Rikskonsertene.

<<Agentene og det sjukt farlige oppdraget>>
med Feil Teater og Unge Viken Teater.
Foto: Marte Glanville/Kulturtanken

Kunst- og kulturinstitusjoner er også en viktig tilbyder av kunst- og kulturopplevelser for barnehager. Mange tilbyr forestillinger, konserter og verksteder. Tilbudet er i noen tilfeller gratis og/eller jevnlig. Kunst- og kulturinstitusjonene har en særlig nærhet til det profesjonelle kunst- og kulturfeltet i utviklingen av tilbudet sitt. Også kulturhusene spiller en rolle som formidlingsarenaer. Som del av kartleggingen, og i samarbeid med Norske kulturhus, er det gjennomført en nasjonal spørreundersøkelse som viser at flere kulturhus tilbyr gratis eller rimelige kunst- og kulturaktiviteter for barnehager.

Private sparebankstiftelser spiller en vesentlig rolle i finansieringen av kunst- og kulturprosjekter for de yngste. Gjennom å gi økonomisk støtte til aktører i kunst- og kulturfeltet som utvikler og formidler tilbud til barnehagebarn, bidrar stiftelsene både til kunstnerisk utvikling og produksjon og til at barnehagebarn får tilgang til kunst. Private sparebankstiftelser har ulike geografiske nedslagsfelt og prioriteringer.

Det finnes i dag ingen nasjonale tiltak som retter seg systematisk mot kunst- og kulturtilbud til barnehager. Det finnes imidlertid noen statlige ordninger og nasjonale initiativ som bidrar til styrking av tilbudet til barn i barnehagealder. Blant disse er Kulturdirektoratets søkbare tilskuddsordninger for arrangementer og produksjon av kunst. Kulturtanken har en søkbar tilskuddsordning for litteraturproduksjoner for de yngste som del av Leselyststrategien. Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet (Bufdir) har en tilskuddsordning for inkludering av barn og unge mellom 0 og 24 år. Nasjonalbiblioteket spiller en rolle i å styrke bibliotekenes tilbud rettet mot barnehagene. Riksteatret produserer og turnerer med forestillinger som har barn i barnehagealder som målgruppe. Seanse driver et bredt utviklingsarbeid rettet mot barn i alderen 0–6 år, herunder Småkunstfestivalen, med egne tilbud til barnehagebarn. Nasjonalt senter for kunst og kultur i opplæringen arbeider for økt interesse og kvalitet i kunst- og kulturfagene i barnehage. Scenekunstbruket er en nasjonal formidler av scenekunst til barn og unge, inkludert barnehagebarn.

«Rock me baby» av Øystein Elle/Capto Musicae og Karstein Solli Produksjoner.
Foto: Erik Brandsborg/Kulturtanken

Aktører

Oppsøkende virksomhet og samtaler med aktører har inngått i kartleggingen av kunst- og kulturtilbudet til barnehager. En rekke virksomheter og personer har delt erfaringer og informasjon om sitt tilbud til barnehager.

En liste over alle vi har hatt samtaler med, og arrangementer vi har deltatt på, ligger som vedlegg til denne rapporten.

Tilgjengelige tall

Tall fra DKS-portalen

Gjennom kommunenes egenrapportering til Kulturtanken om deres DKS-tilbud deler de også informasjon om sitt tilbud til barnehager. Kommunenes egenrapportering gir informasjon om hvordan tilbudet er satt i sammenheng med kommunenes eksisterende kulturelle infrastruktur. Egenrapporteringen indikerer ikke hvor mange barn som får et tilbud, frekvensen på tilbudet eller alderen på deltakerne.

I 2023 oppga 140 kommuner, det vil si 39 % av landets kommuner, at DKS i kommunen samarbeider med barnehagene i sitt område. Det er en økning på 25 % fra 2020. En liste over disse kommunene ligger i vedlegget Statistikk.

I 2023 oppga 161 kommuner, det vil si 45 % av kommunene, at kulturskolen samarbeider med barnehager. Det er en økning på 15 % fra 2020, da 30 % av alle kulturskoler samarbeidet med barnehagene. En liste over disse kommunene ligger i vedlegget Statistikk.

I 2023 oppga 79 kommuner, det vil si 22 % av kommunene, at både DKS og kulturskolen samarbeider med barnehager. En liste over disse kommunene ligger i vedlegget Statistikk. Det totale antall kommuner som oppgir å ha et samarbeid med barnehager i samarbeid med DKS, kulturskole eller begge er 218. Det tilsvarer 61 % av kommunene.

Tall fra bibliotekstatistikken

Nasjonalbibliotekets bibliotekstatistikk fra 2024 indikerer at det ble gjennomført 5 843 ulike arrangementer for barnehager i hele landet. Til sammen deltok 115 950 barnehagebarn på de ulike arrangementene. Tiltakene som gjennomføres, er finansiert av bibliotekene.

Flere kommuner har et omfattende tilbud til barnehagebarn gjennom sitt bibliotek. Mange av disse tilbudene kjennetegnes ved at barna deltar to eller flere ganger i løpet av året, og at tilbudet retter seg mot alle barn i kommunen.

Flere fylkesbibliotek har satsinger rettet mot barnehager, ofte i tett samarbeid med folkebibliotekene i sin region.

Tall om kulturhusenes tilbud

Som del av denne kartleggingen fikk 140 kulturhus tilsendt en spørreundersøkelse om deres kunst- og kulturtilbud til barn i barnehagealder i 2024. Spørsmålene var utviklet i samarbeid med Norske kulturhus. Det var 33 kulturhus som besvarte undersøkelsen, det er en svarprosent på 24 %. På grunn av den relativt lave svarprosent, gir undersøkelsen bare et delvis innblikk i kulturhusenes tilbud. Undersøkelsen gir informasjon om kunst- og kulturtilbudet som finnes lokalt for målgruppen, men skiller ikke mellom tilbud på fritiden og i barnehagetiden.

58 % av respondentene oppga at de hadde flere enn 5 tilbud i 2024. Det var 36 % som hadde 3–5 tilbud, og 6 % hadde 0–2 tilbud. Undersøkelsen viser at 9 % av tilbudet var gratis. Et sammendrag av undersøkelsen ligger i vedlegget Statistikk.

Tall om sparebankstiftelsenes støtte

Totalt ble 46 stiftelser anmodet om å dele informasjon om støtte til kulturaktivitet for barn og unge i 2024 og 2025, og 8 av stiftelsene svarte. Tilbakemeldingene tyder på at de fleste ikke har en samlet oversikt over detaljene vi spurte etter. Det virker som om stiftelsene primært fordeler støtte til aktører som tilbyr kulturaktiviteter for barn og unge, inkludert barnehagebarn, men at de ikke sitter på detaljert informasjon om målgrupper og innhold selv.

For perioden 2024–2027 har de åtte stiftelsene gitt ni prosjekter en sammenlagt støtte på totalt 11 083 000 kr.

Spesifikasjoner om prosjektene og støtten finnes i vedlegget Statistikk.

Innspill fra aktører

Kulturtanken har fått innspill fra aktører i feltet som har erfaring med å tilby og/eller utvikle et profesjonelt kunst- og kulturtilbud til barn i barnehagealder og i barnehage. I forbindelse med Heddadagene i 2025 inviterte Unge Viken Teater, Tigerstadsteatret, Norsk Scenekunstbruk og Kulturtanken til rundebordssamtaler om formidling av profesjonell scenekunst til barnehagebarn. Scenekunstaktørene har med utgangspunkt i diskusjonene i juni bearbeidet innspillene til konkrete anbefalinger som de har levert til Kulturtanken. Innspillene fra Heddadagene er tilgjengelige som vedlegg til denne rapporten, og er oppsummert her. Kulturhusene har kommet med innspill om avgjørende premisser for å styrke kunst- og kulturtilbudet til barn i barnehagealder, i spørreundersøkelsen de deltok i.

Innspill fra aktører samlet under Heddadagene

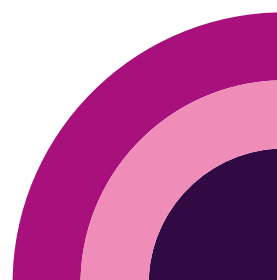
Under Heddadagene 2025 inviterte Unge Viken Teater, Tigerstadsteatret, Norsk Scenekunstbruk og Kulturtanken til rundebordssamtaler 10. juni om formidling av profesjonell kunst og kultur til barnehagebarn. Om lag 100 institusjonsledere, barnehageansatte, kunstnere og byråkrater møttes på Det Norske Teatret for å bidra med sin kompetanse. I arbeidsgrupper ble det jobbet frem innspill til hvordan en nasjonal formidlingsmodell for 3–6-åringer kan organiseres og finansieres.

I sine innspill vektla aktørene at det er behov for en nasjonal ordning for å sikre alle barnehagebarn, uavhengig av bosted, jevnlig og likeverdig tilgang til profesjonell kunst og kultur. Det understrekes at en nasjonal ordning må bygge på en helhetlig forståelse av behovene til de ansatte i barnehagene, kunstnerne, barnehageeierne og den offentlige forvaltningen. Viktigheten av at brukere av minoritetsspråk som

samisk og tegnspråk får et tilbud, er også beskrevet. Videre ble økonomisk forutsigbarhet løftet som en grunnleggende forutsetning for at ordningen skal kunne bli en varig og systematisk del av barnehagehverdagen. Viktigheten av tidlig innsats ble fremhevet. Aktørene mente at DKS-ordningen representerer et godt utviklet økosystem som kan utvides slik at fylkeskommunene kan tilrettelegge for at alle barnehager får et tilbud. DKS-portalen ble fremhevet som et verktøy for å effektivisere kommunikasjonen og ressursbruken for kunstnere, barnehager og forvaltning. Aktørene anbefalte å opprette et tverrfaglig utvalg som kan utrede et konkret forslag til hvordan en nasjonal formidlingsordning for barnehagebarn kan organiseres og finansieres. Innspillet i sin helhet ligger som vedlegg til denne rapporten.

Kulturhusene

33 kulturhus har bidratt til å identifisere avgjørende faktorer for å styrke det profesjonelle kunst- og kulturtilbudet til barn i barnehagealder. De har kommet med innspill om at det er behov for flere og mer varierte kvalitetsproduksjoner for barn i alderen 0–6 år. Deres erfaring er at barnehagene etterspør flere tilbud, men at økonomi er en begrensende faktor. Kulturhusene mangler ofte midler til å tilby et gratis tilbud til barnehagene. I noen regioner er reiseutgifter en særlig utfordring som begrenser muligheten til å tilby kunst og kultur av høy kvalitet. Kulturhusene viser til at ressurstilgangen påvirker hvilke kunstuttrykk det er mulig å tilby barnehagene. Det er lavere terskel for å gjennomføre film og gratis lesestunder, mens sceneproduksjoner og konserter krever større økonomiske ressurser. Det etterlyses gode støtteordninger og turnéruiter for å styrke tilbudet til de yngste barna.

«Skrubbsår og løse tenner» med Plopp.
Foto: Marte Glanville/Kulturtanken

Kunnskapsutvikling, forskning og utdanning innenfor kunst for de yngste barna

Lise Hovik, professor ved Dronning Mauds Minne Høgskole for barnehagelærerutdanning

Kunnskapsutvikling innenfor kunst for og med de yngste barna har skjedd og skjer kontinuerlig både i kunstnerisk praksis, i kunstformidling, i utdanning og i forskning, både i og utenfor UH-sektoren.

Med utgangspunkt i det faktum at mye av kunnskapen på dette feltet har blitt utviklet i tett samspill mellom utdanningsinstitusjonene og praksisfeltet, i form av kunstnerisk utviklingsarbeid og kunstbasert forskning, kan det være interessant å bruke noen av disse resultatene i en kort redegjørelse for den aktuelle situasjonen på utdanningsområdet.

Prosjektene Klangfugl og Glitterbird (Hernes & Os, 2003; Os, 2004; Hernes, Os & Selmer-Olsen, 2010), som begge sprang ut fra kunstfaglig forskning og utviklingsarbeid innenfor barnehagelærerutdanningen ved Høgskolen i Oslo, dannet grunnlaget for videre kunnskapsutvikling i praksisfeltet og forskning i årene etterpå. Prosjektene var banebrytende på kunstfeltet, og hadde samtidig en viktig forankring i det nordiske forskningsnettverket innenfor barnekultur, BIN (Barnekultur i Norden). Det nordiske synet på barn og barndom, og vektleggingen av barns rettigheter ble derfor en viktig drivkraft for ideen om at også de aller yngste barna trenger å møte kunst, og på denne måten få en tydeligere plass i samfunnet og demokratiet.

Disse tidligste prosjektene var i kraft av tett samarbeid mellom utøvere, pedagoger og forskere, og med støtte fra Kulturrådet, avgjørende for den interessen og nysgjerrigheten som vokste fram i mange ulike utdanningsmiljøer, både nasjonalt

og internasjonalt. Kulturrådets satsing på barn og unge gjennom prosjektet Kunstløftet bidro også til nye perspektiver på hva kvalitet i kunst for barn kan være, og på dette kunstfeltets lave status i samfunnet (Kulturrådet, 2011; 2016).

Flere forskningsprosjekter og utforskende prosjekter som belyste ulike problemstillinger i møtet mellom kunsten og barna, fikk betydning for den videre kunnskapsutviklingen (Baranyi, 2008; Böhnisch, 2010; Hovik, 2014). SceSam-prosjektet² (Hovik & Nagel, 2017) videreutviklet noen sentrale dramaturgiske problemstillinger sammen med utvalgte kunstnergrupper, og bidro til en mer overordnet og analytisk diskurs om betydningen av barns deltakelse i kunsten. I 2016 la Kulturrådet ned sitt fagutvalg for barn og unge, men diskursen ble videreført gjennom publikasjoner i det kunstfaglige utdanningsfeltet, med nyere bidrag (Waterhouse, 2017; Elle & Nyhus, 2021; Hopperstad, Hovik, Moe & Torgersen, 2021) der blant annet betydningen av lek og barnekulturens fellesskap tematiseres. I Lydhør-prosjektene³ (Hovik 2025) undersøkte en rekke kunstnere, forskere, pedagoger og barn ulike former for kunstnerisk samspill med sted og natur i lys av økosentriske perspektiver. Det danske LegeKunst-prosjektet⁴ utviklet en rekke interessante forskningsprosjekter, og det skandinaviske forskernetverket BLÆK (Børn, Leg, Æstetik, Kunst) (Kusk et. al., 2024; BLÆK, 2025) har siden 2022 arbeidet aktivt med tematikker knyttet til kunstpedagogikk, materialitet og bærekraft og har per i dag nærmere 90 medlemmer.

Til tross for en sterk kunnskapsutvikling innenfor kunst for og med de yngste barna de siste 25 årene, finnes det ingen utdanning innenfor feltet i Norge.

² For mer informasjon, se <http://teaterfot.no/scesam/>

³ For mer informasjon, se <https://lydhorikongsgarden.wordpress.com/>

⁴ For mer informasjon se, <https://legekunst.nu/>

Modeller

Kartleggingen har gitt informasjon om hvordan kunst- og kulturtilbudet til barnehagebarn er tilknyttet eksisterende kulturell infrastruktur i kommuner og fylkeskommuner. Det er viktig å understreke at det finnes et mangfold av praksiser og tilbud for de yngste barna, og at de har særtrekk og unike tilnærminger.

Med utgangspunkt i kartleggingen er det identifisert seks modelltyper som er beskrivende for hvordan kunst- og kulturtilbud til barnehager organiseres og tilbys: DKS-tilknyttede modeller, kulturskolebaserte modeller, tilskuddsbaserte modeller, institusjonsbaserte modeller, bibliotekbaserte modeller og skolestartermodeller. Modellene tar utgangspunkt i noen felles trekk ved tilbudene, og ikke minst sier noe om hvordan lokal kulturell infrastruktur som finnes i alle kommuner, kan brukes til å styrke tilgangen på kunst og kultur for barnehagebarn. I tillegg inkluderer rapporten eksempler på kunstneriske tilnærminger utviklet for å møte barn på deres egne premisser og/eller i sårbare situasjoner.

DKS-tilknyttede modeller

Den kulturelle skolesekken ble etablert i 2001 som en nasjonal formidlingsordning for alle elever i grunnskolen. I 2008 ble videregående skole også innlemmet i ordningen. I *Meld. St. 18 (2020–2021) Oppleve, skape, dele* blir muligheten for at DKS-ordningen kan styrke kunst- og kulturtilgangen til barnehagebarn, beskrevet gjennom et nytt nasjonalt mål: «DKS skal bidra til å formidle kunst- og kulturtilbud til barnehagebarn». DKS-ordningen har bidratt til utvikling av kompetanse og systemer for turnéplanlegging i kommuner og fylkeskommuner som muliggjør formidling av et

kunst- og kulturtilbud til barnehagebarn. Men i dialog med fylkeskommune erfarer vi at dagens tildelinger av spillemidler ikke er tilstrekkelig for å utvikle et helhetlig tilbud for barnehagebarn.

Allikevel ser vi at i løpet av de 24 årene som DKS-ordningen har eksistert, har flere kommuner og fylkeskommuner utviklet og etablert sine egne kulturelle tilbud til barnehagebarn. Ifølge rapporteringen i DKS-portalen for 2023 har 140 kommuner et samarbeid med DKS om tilbudet til barnehagebarn. To fylkeskommuner har i 2025 et systematisk kunst- og kulturtilbud til barnehagebarn i sin region. Flere steder finnes det veletablerte formidlingsordninger til barnehager, med navn som kulturell barnehagesekk eller kulturell sandkasse.

De DKS-tilknyttede modellene kjennetegnes ved at kommunene og fylkeskommunene benytter den lokale fagkompetansen som DKS-planleggere og -produsenter innehar. De tar i bruk eksisterende systemer for vurdering og utvikling av kunstnerisk kvalitet, samt programforslag som er mottatt i DKS-portalen. Blant tilbudene knyttet til DKS, er det i noen tilfeller en egenandel som barnehagene dekker selv. På dette området skiller det seg fra DKS-ordningen, som alltid er gratis for skolene å delta på.

Alle de DKS-tilknyttede modellene har mulighet til å benytte DKS-portalen. Det er av særlig betydning da det gir et rikt tilfang av innmeldte profesjonelle programforslag. Videre er det mulig å legge turnéer til barnehager i DKS-portalen. DKS-portalen er også en kommunikasjonsflate, og den gjør informasjon tilgjengelig for utøvere og barnehager. Fylkeskommunene bruker DKS-portalen for sitt tilbud til

«Det var en gang en skog» av Utvik/Barfod.
Foto: Erik Brandsborg/Kulturtanken

barnehager i større grad enn kommunene. I kommunene skjer planlegging og kommunikasjon i større grad via e-post eller katalog.

Den DKS-tilknyttede modellen kjennetegnes videre ved at den kan nyttiggjøre seg etablerte systemer for samarbeid og dialog mellom forvaltningsnivåer og opplærings- og kultursektoren. I de tilfellene der det er fylkeskommunen som er tilbyder av kunst og kultur til barnehagene, blir kommunenes DKS-kontakt involvert, og fungerer som bindeledd mellom fylkeskommunen og barnehagene. Enkelte kommuner har også opprettet en kulturkontakt i hver barnehage. DKS-kontakten vil bistå med praktisk tilrettelegging og informasjonsdeling med barn, ansatte og foreldre i sin barnehage. DKS-tilknyttede modeller bygger videre på praksiser for utarbeiding av informasjonsmateriell samt tips for pedagogisk tilrettelegging. Det finnes eksempler på fylkeskommuner som har utarbeidet veiledere som barnehagene kan ta i bruk for å legge til rette for gode kunst- og kulturopplevelser.

Eksempler på kommunale tilbud tilknyttet DKS

Eksempelene nedenfor er fra kommuner som har utviklet et systematisk tilbud til barnehager i sitt område i tilknytning til sin DKS-virksomhet.

Trondheim kommune har en egen **kulturell barnehagesekk** (DKB) med et kulturtilbud som er spesialtilpasset for barnehagebarn, med bl.a. teaterforestillinger, konserter og verksteder i musikk, dans og sirkus. Den kulturelle barnehagesekken tilbyr gratis og rimelige kulturtilbud til barnehager, samt informasjon og faglig utvikling. Alle barnehagene i kommunen inviteres til å være med, og tilbudet er i sin helhet finansiert av Trondheim kommune. Tilbudet skal ha høy kunst- og kulturfaglig kvalitet og representere bredde og mangfold, i tillegg skal tilbudet være relevant og aktuelt for barna. Formidlingen skal være best mulig tilpasset målgruppen. Hvert halvår sendes det ut en brosjyre med alle tilbudene til alle barnehagene i kommunen, med et påmeldingsskjema. Det finnes i overkant av 200 barnehager. De siste par årene har alle som har meldt seg på fått et tilbud. Årlig er det opp mot 9

000 barn som får et tilbud gjennom DKB. Det tilsvarer om lag ett tilbud per barnehagebarn.

Den kulturelle bæremeisen i Porsgrunn ble opprettet i 2003. I barnehageåret 2024/2025 ble barnehagene i kommunen tilbudt fem kunst- og kulturmøter i året. Ett av tilbudene skjedde i regi av Telemark fylkeskommune. Den kulturelle bæremeisen gjennomføres ved at kommunen utarbeider en turnéplan, og hver barnehage får tildelt tid. Hvert år er ett av tilbudene tilpasset barn på 1–3 år. Enkelte tilbud som Kulturnatt og verkstedet Porselænsdagen krever egen påmelding. Det er opprettet en kulturkontakt i hver barnehage. Hver barnehage betaler en egenandel på 100 kr per barn per år for tilbudet.

Den kulturelle bæremeisen i Askøy kommune ble opprettet i 2018. Barnehagebarna møter kunst både gjennom prosessbaserte opplegg i egen barnehage og som kunst- og kulturmøter blant annet i biblioteket. Den kulturelle bæremeisen tilbyr prosjektbaserte tilbud der kunstnere, barn og pedagoger kan jobbe sammen i en kreativ prosess i barnehagene. Kunstnere rekrutteres til Den kulturelle bæremeisen gjennom søknader. Barnehagene får i tillegg et tilbud i form av et tøyveskebibliotek. Det er totalt 44 private og kommunale barnehager i kommunen, og alle barnehagebarn i kommunen får ett tilbud i året. Tilbudet utarbeides i tett samarbeid mellom oppvekstavdelingen, biblioteket og Den kulturelle bæremeisen.

Eksempel på fylkeskommunale tilbud tilknyttet DKS

Telemark fylkeskommune etablerte sin formidlingsordning i forlengelsen av den tidligere barnehagekonsertordningen i samarbeid med Rikskonsertene (1998–2018). Det er programmert åtte ulike produksjoner for skoleåret 2025/2026. Noen forestillinger vises sammen med elever fra 1.–4. trinn. Tilbudet utarbeides og gjennomføres i samspill med den øvrige DKS-virksomheten. Alle produksjonene er kvalitetssikret av rådgiveren for barnehager i DKS-teamet. Turnéplaner og informasjons- og veiledningsmateriell til personalet er tilgjengelig i DKS-portalen. Kunst- og kulturmøtene gjennomføres i nært samarbeid med kommunekontaktene, og det er

opprettet en kulturkontakt i alle barnehagene i Telemark fylke. Kunst- og kulturmøtene skjer i barnehagene, og det er utarbeidet gode rutiner for hvordan personalet skal delta i opplevelsen sammen med barna, som trygge voksne. Personalet i barnehagene i Telemark har lang erfaring med å forberede og tilrettelegge for kunst- og kulturtilbudene i sine barnehager. Barnehagene betaler en egenandel på 750 kr per forestilling.

Vestfold fylkeskommune etablerte høsten 2025 **Den kulturelle spiren**. DKS-koordinatoren i fylkeskommunen og fylkesbiblioteket samarbeider om syv ulike tilbud til barnehagene i fylkeskommunen. Tilbudet består av litteraturformidling og konserter. Både biblioteket og barnehagen er arena for kunstmøtene. All informasjon er tilgjengelig i DKS-portalen. Den kulturelle spiren bygger på rutiner og kunstfaglig kompetanse fra DKS-ordningen. Vestfold og Telemark fylkeskommune samarbeidet tidligere om DKS for barnehagebarn i perioden 2021–2024.

Kulturskolebaserte modeller

Kulturskolene er en hjørnestein i den kulturelle grunnmuren og et lovpålagt tilbud i alle kommuner. I rammeplanen for kulturskoler, utarbeidet av

Kulturskolerådet, er det presisert at kulturskolen kan være et tilbud som også gjelder for barn i barnehagealder.

I 2023 oppga 161 kommuner som del av årsrapporteringen til Kulturtanken, at deres kulturskoler samarbeider med barnehager. Dette utgjør 42 % av alle kommuner (se vedlegg 1). Samarbeidet har vært jevnt økende fra 2020, da 30 % av alle kulturskoler svarte at de samarbeidet med barnehagene. 58 av de 161 kommunene oppgir at de har et gjentakende sang- og musikktilbud i fritekstfeltet.

Kulturskolene innehar fagkompetanse innenfor mange ulike kunsthøgskolefag. Når kunst- og kulturtilbudet til barnehagen skjer i samarbeid med kulturskolen, er det i stor grad kulturskolelærere som gjennomfører aktiviteter med barna. Tilbudene varierer fra kommune til kommune når det gjelder hyppighet, innhold og organisering. Det varierer også om tilbudet er finansiert gjennom kulturskolens øvrige virksomhet eller gjennom samarbeid om finansieringen internt i kommunen. I noen få tilfeller er det en egenandel for barnehagene.

Modellen kjennetegnes ved at tilbudet ofte strekker seg over lengre tid ved at den samme barnegruppen deltar i samme aktivitet flere ganger. Kulturskolen sikrer kvalitet av det kunstfaglige innholdet gjennom kompetansen hos sine lærere. Kulturskolelærerne

Illustrasjonsbilde.
Foto: Erik Brandsborg/Kulturtanken

har det kunstfaglige ansvaret for planlegging, gjennomføring og tilrettelegging, i nært samarbeid med barnehagepersonalet. I flere av tilbudene er det avsatt felles planleggingstid mellom kulturskolelærere og barnehagepersonalet, og koordineringen og planleggingen skjer i tett samarbeid mellom partene. I noen tilfeller tilbyr kulturskoler kompetansetiltak med veiledning for barnehagepersonalet. Tilbud som har som mål å rekruttere nye elever til kulturskolen, er i fåtall.

Eksempler på tilbud organisert i samarbeid med kulturskolen

Kulturskolen i Fredrikstad samarbeider med barnehagene i Fredrikstad om å gi tilbud innen kunst- og kulturfag til barn i barnehagealder. Ordningen er kjent som «Kulturbarn»⁵. Opplegget gjennomføres en gang i uken i barnehagen, i en tidsperiode på åtte uker. Det gis tilbud innen musikk, dans, drama og visuell kunst. Hver uke vil en kulturskolelærer komme til barnehagen og gjennomføre et opplegg med barna, samt refleksjon med barnehagens ressursperson. I tillegg arrangerer kulturskolen faste kompetansetiltak i form av

fellessamlinger der barnehagenes ressurspersoner deltar. Kulturbarn tilbys rullerende til alle 74 barnehagene i kommunen. I 2024 deltok 22 barnehager, i alt 204 barnehagebarn, i Kulturbarntilbudet.

Melhus kulturskole samarbeider med DKS Melhus om produksjonen Musikklek, som først ble tilbudt barnehager utenfor sentrum av Melhus i 2024/2025. Tilbudet består av en 45 minutters musikkstund ledet av en sang- og dramapedagog fra kulturskolen. Musikklek ble svært godt mottatt i barnehagene, og man ønsket å videreføre opplegget. I innværende skoleår er Musikklek utvidet slik at det tilbys til alle de 14 barnehagene i kommunen. Kulturskolen og DKS Melhus viderefører samarbeidet med mål om å gi alle barnehager fire samlinger med felles repertoar per barnehageår, og en felles konsert på tvers av barnehagene. Målet er å skape en samlende musikkopplevelse for barna og gi ansatte verktøy til videre bruk i hverdagen.

⁵ Kulturbarn-prosjektet (2018–2020) var et samarbeid etablert av Norsk kulturskoleråd, Kulturtanken og Nasjonalt senter for kunst og kultur i opplæringen. Seks kommuner deltok i prosjektet og utviklet lokale tiltak for sine barnehagebarn. Fredrikstad og Sunnfjord har videreført lokale tiltak som ble utviklet som del av Kulturbarn.

Nes kulturskole gjennomfører prosjektet KUL (Kultur Utvikling Lek). Kulturskolen samarbeider med kommunale barnehager. Tilbudet drar veksler på både dans, musikkterapi og musikklek. I tillegg tilbys kompetansetiltak til personalet i barnehagene. Kulturskolelærere står for gjennomføringen av tilbudet.

Sunnfjord kulturskole har etablert prosjektet «Frode Laks», i nært samarbeid mellom barnehager, SFO og skole, med støtte fra en ressursgruppe innen litteratur og folkemusikk⁶. Prosjektet har som mål å bygge en kulturell bro mellom barnehage og skole, og har etablert gode rutiner for samarbeid mellom personalgrupper. Gjennom musikk, dans, bevegelse, leker, litteratur og eventyr med lokal tilknytning, får alle barna ta del i et lokalt utviklet opplegg. Det er utviklet felles pedagogisk materiell, og personalet får opplæring i å bruke det. Tilbudet er gratis for barnehagene, forankret i kommunale planer og finansiert av flere etater.

Tilskuddsbaserte modeller

I noen kommuner finnes det egne tilskuddsordninger hvor utøvere kan søke midler til å formidle kunst- og kulturproduksjoner for barnehager. Modellen kjennetegnes ved at utøvere tildeles tilskudd av kommunen og har selv ansvar for mange oppgaver knyttet til den praktiske gjennomføringen av tilbudet i barnehagene. Kunst- og kulturtilbudet synliggjøres for barnehagene gjennom kataloger o.a. Barnehagene melder seg på eller søker om å delta. Modellen er særlig egnet for lokale utøvere, da det ikke gis støtte til reise, overnatting eller diett.

Oslo kommune har etablert en formidlingsordning kjent under navnet Den kulturelle parkdressen. Den er organisert som en tilskuddsordning hvor utøvere kan søke om midler til forestillinger og andre kunstmøter i barnehagene i Oslo. Utøverne og produksjonene som har blitt tildelt tilskudd, samles i en egen katalog hvert år. Tilbudet er gratis for barnehagene og fungerer etter prinsippet om først til mølla. Turnéplan og annen informasjon utarbeides i dialog mellom utøverne og

den enkelte barnehagen. Den kulturelle parkdressen retter seg mot barn i alderen 3–6 år og har et tilbud av profesjonell kunst og kultur som inkluderer blant annet teater, dans, musikk, litteratur og visuell kunst. Kunstmøtene skjer primært i barnehagene, men kan også foregå på bibliotek og andre egnede arenaer. Det er utarbeidet en egen forskrift for tilskuddsordninger i Oslo kommune, som må følges for å få tilskuddet.

Den kulturelle bæremeisen er et tilbud i Bergen kommune i regi av Barnas kulturhus. Bergen kommune har det faglige og administrative ansvaret for tilskuddsordningen. I barnehageåret 2025/2026 tilbys det elleve ulike kunstproduksjoner. Tilbudene retter seg i hovedsak mot 3–6-åringer. Utøvere kan søke om midler enten til forestillinger med ett besøk per barnehage eller til verksteder med gjentakende besøk for den samme barnegruppen. Ordningen gir rom for kunstpedagogisk arbeid over tid i den enkelte barnehage. Det gjennomføres verksteder der utøverne og personalet i barnehagene samarbeider om prosessen. Ordningen er gratis for barnehagene, og de søker om å få delta. Utøvere som får tilskudd, leverer i etterkant regnskap og en rapport om gjennomføringen av tilbudet. Rapportene tilgjengeliggjøres som kilde til kunnskap for utøvere, personalet i barnehagene og andre. Den kulturelle bæremeisen er et samarbeid mellom Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett og Byrådsavdeling for barnehage og skole.

⁶ Tilbudet ble utviklet som del av Kulturbarn-prosjektet.

Bibliotekbaserte modeller

Ifølge statistikk fra Nasjonalbiblioteket arrangerte bibliotekene 843 ulike arrangementer for barnehager i hele landet i 2024. Til sammen deltok 115 950 barnehagebarn på de ulike arrangementene.

Bibliotekbaserte modeller kjennetegnes ved at fylkesbibliotekene har det faglige og administrative ansvaret for tilbudene, mens folkebiblioteket har ansvar for formidling av tilbudet, planlegger og gjennomfører de ulike kunst- og kulturformidlingsoppleggene for barnehagebarn. Tilbudet har hovedvekt på litteraturformidling. Bibliotekene har både tilbud som retter seg mot barnehager, og andre tilbud for barn i barnehagealder i form av formidlingsopplegg for familier eller samarbeid med helsestasjoner. Litteraturformidlingen skjer i bibliotekenes egne lokaler, men også i barnehagene eller andre arenaer. Bibliotekene med sin fagkompetanse står for utvelgelsen av relevante bøker og formidlingsopplegg tilpasset de ulike alderstrinn. Både formidling av ny norsk litteratur og variasjon i tilbudet vektlegges. Noen bibliotek gjennomfører også kompetansetiltak for personalet i barnehagene. I noen tilfeller utvikler bibliotekene informasjonsmateriell og veiledere for foreldre og personalet i barnehagene, et eksempel er «Leseglade barnehagebarn». Bibliotekbaserte modeller kjennetegnes av erfaringsdeling og samarbeid mellom bibliotek og i de ulike biblioteknettverkene, slik at erfaring fra vellykkede tiltak blir delt og iverksatt av flere. Eksempelvis har formidlingsoppleggene BokStart, Tøyveskebiblioteket og Boklek over tid blitt en del av tilbudet i flere kommuner og fylkeskommuner. Fylkesbibliotekene gjennomfører også ulike kompetansetiltak hvor både bibliotekarer og barnehagepersonalet møtes for å utveksle erfaringer. Tiltaket benevnes som leseglade barnehagebarn.

Tiltakene som gjennomføres, er i all hovedsak finansiert av bibliotekene, men mottar i noen tilfeller midler fra sparebankstiftelser, eller medfinansieres av samarbeidspartnere.

Nasjonalbiblioteket er i prosess med å etablere en ny tilskuddsordning som del av Regjeringens

Leselyststrategi «Sammen for lesing». Den skal gi barnehagebarn bedre tilgang til bøker gjennom økt samarbeid mellom barnehager og folkebibliotek. I år er det satt av totalt 7,5 millioner. Tilskuddene deles ut til fylkeskommunene etter folketall og fordeles av fylkesbibliotekene i samråd med folkebibliotekene.

Bokbamsen er et tilbud i Øvre Eiker kommune. Hvert år gjennomføres 250 lesestunder i kommunens 16 barnehager. Tilbudet ble etablert i 2001 som et samarbeid mellom bibliotek, helsestasjon, barnehage og skole, og har vært permanent siden 2004. Initiativet kom etter inspirasjon fra Markaryd i Sverige, hvor en egen Bokbamse bidro til gode leseferdigheter hos barn. Målet er å formidle barnelitteratur og stimulere til leselyst, og tilbudet er utviklet og forankret over tid. En tverrfaglig arbeidsgruppe utviklet Prosjekt Leselyst, som ble vedtatt av kommunestyret, og det ledet til etableringen av Bokbamsen-tilbudet. Tilbudet inkluderer gavebøker til småbarnsfamilier, og det er etablert 13 egne barnehagebibliotek. Her kan barn og foreldre låne bøker direkte fra barnehagen.

Bokstart er et samarbeid mellom bibliotekene, helsestasjonene og Foreningen !les. Målet er å styrke foreldrenes rolle i barnas språk- og identitetsutvikling. Bokstart er utarbeidet for å introdusere barn for bøker tidlig i livet. Samarbeidet med helsestasjonene er sentralt for å sikre tidlig innsats og legge til rette for leselyst og barnas senere lese- og skriveferdigheter. Alle 1–2-åringer i kommunen får tildelt en gratis billedbok på helsestasjonen eller biblioteket. Som del av initiativet er det utarbeidet ti gode grunner til å lese for barnet, som er oversatt til mange språk. Bokstart er dermed også et integreringstiltak. Bokstart gjennomføres eksempelvis på Randaberg bibliotek for alle barn på 18 md. og foreldrene deres. Tilbudet finansieres av Øvre Eiker kommune.

Sametingets bibliotek har utviklet **Les for meg! Språk fra første stund**. Som del av satsingen deles billedboken Revungen ut til samiske barn på 0 – 18 mnd. Det er utviklet informasjonsmateriell med tekster på de tre samiske språkene, nordsamisk, lulesamisk og sørsamisk. På denne måten får foreldre og barn en bok i gave og muligheten til å etablere gode rutiner for lesestund.

«Bibliotek–Karens bibliotek» av Sagliocco Ensemble.
Foto: Dag Jenssen

Tøyveskebiblioteket er et tiltak som er utviklet av Nordland fylkesbibliotek i 2020, som en del av den nasjonale satsingen Les med meg! Det skjer i samarbeid med folkebibliotekene som fyller opp bærenett med aktuelle bøker for barna, og disse «tøyveskebibliotekene» deles ut til barnehagene. Dette er av særlig stor betydning når biblioteket er langt unna barnehagen og hjemmene. Foreldre og barn kan låne bøker fra Tøyveskebiblioteket. Tilgang til bøker i eget hjem gir foreldre og barn bedre muligheter til å gjennomføre lesestunder. Initiativet bygger på kunnskap om at lesestunder bidrar til leselyst, er relasjonsbyggende for den voksne og barnet og styrker barnets språkutvikling. Tøyveskebiblioteket introduseres gradvis i nye fylkeskommuner og kommuner. Eksempelvis samarbeider fylkesbibliotekene i Akershus, Buskerud og Østfold med 24 bibliotek om et tilbud til 80 barnehager, og på denne måten får 3 411 barnehagebarn ta del i dette kulturtilbudet, bare i disse tre fylkeskommunene. Tøyveskebiblioteket er et resultat av samarbeid mellom

fylkesbibliotekene, folkebibliotekene og barnehagene i kommunene. I 2024 var det etablert Tøyveskebibliotek i alle landets fylkeskommuner og det anslås at 200 kommuner deltar. Målet er at alle barnehager skal få tilgang til tilbudet og antallet kommuner er høyt og økende. Det er kostnadsfritt for barnehagene og barna. Tilbudet gjennomføres med bibliotekenes ressurser.

Boklek innebærer at alle førskolebarn inviteres til et årlig litteraturarrangement på sitt lokale bibliotek. Etterpå får de med seg en bok og en plakat om høytlesing hjem. Boklek gjennomføres blant annet i Rogaland, og i perioden 2024–2027 får alle førskolebarn billedboken *Samira og skjelettene* av forfatter og formidler Camilla Kuhn. Boklek i Rogaland ble gjennomført første gang i 2024 av Rogaland fylkesbibliotek i samarbeid med Nasjonalt lesesenter og bibliotekene i Rogaland. Prosjektet når alle de 3 500 femåringene i fylkeskommunen. Metoden er utviklet av Norsk litteraturfestival og Innlandet fylkeskommune.

<<Drømmedryss>> på Kode.
Foto: Dag Fosse/Kode

Institusjonsbaserte modeller

Kunst- og kulturinstitusjoner har ulike tilbud som er utviklet og/eller tilrettelagt for barn i barnehagealder. Mange har utarbeidet egne opplegg til barnefamilier og tilbyr barnevennlige aktiviteter for barn i barnehagealder på lørdager og søndager.

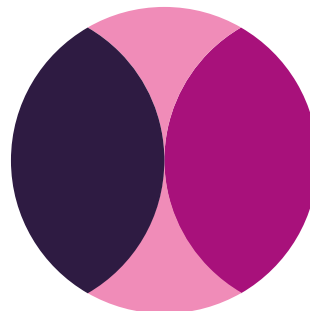
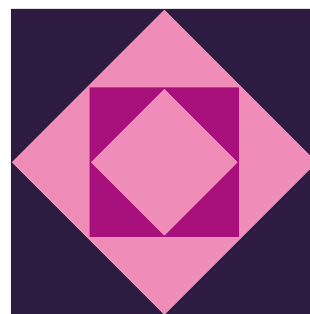
Institusjonene har imidlertid også egne kunst- og kulturtilbud som de tilbyr barnehager. Det som kjennetegner den institusjonsbaserte modellen, er at institusjonene selv utarbeider og tilrettelegger det kunstfaglige innhold. Noen har dedikerte ansatte som er spesialisert i å utarbeide gode formidlingsopplegg og kunstopplevelser for barnehagebarn. Kunst- og kulturinstitusjonene har særlig nærhet til det profesjonelle kunst- og kulturfeltet i utviklingen av tilbudet sitt. Modellen kjennetegnes videre ved at barnehagene selv må melde seg på de ulike tilbudene, og det kreves derfor informasjons- og markedstiltak fra institusjonene for å nå frem til målgruppen. I mange tilfeller forutsetter tilgang til tilbudet at barnehagen løser inngangsbillett. I noen tilfeller inngår institusjonens kunst- og kulturtilbud i en lokal DKS-tilknyttet formidlingsmodell. Noen institusjoner har et gratis tilbud til barnehager, som de finansierer gjennom sin ordinære virksomhet, det gjelder eksempelvis Munchmuseet og KODE.

Bærum kulturhus tilbyr danse- og scenekunstforestillinger for barnehager. Tilbudet utarbeides i sammenheng med offentlige fremvisninger, og det settes opp egne forestillinger til redusert pris for barnehager. Kulturhuset samarbeider med kompetansesenteret Dans Sørøst-Norge, og co-produserer forestillinger for blant annet 0–6-åringer.

Unge Viken Teater er en stiftelse som har etablert en abonnementsordning for kommuner i Akershus og tidligere Viken. I 2024 hadde teateret egne samarbeidsavtaler med 17 kommuner. Gjennom avtalen får barnehagene i abonnementskommunene opptil to forestillinger i året. Turnéplaner og pedagogisk materiell utvikles av Unge Viken Teater til hver enkelt produksjon, og tilbudet er forankret i Rammeplan for barnehager. Det utvikles nye produksjoner i samarbeid med nye

utøvere hvert år for aldersgruppene 0–3 år og 3–6 år. Scenekunstproduksjonene er tilrettelagt for visning i barnehagenes lokaler.

Elefantteateret i Stavanger gjennomfører fra 2023 til 2027 prosjektet 100 GLADE dager, hvor målsetningen er å tilby alle barn i Stavanger et godt oppvekstmiljø gjennom kunst og kultur. 100 GLADE dager er et scenekunsttilbud for barn i alderen 0–5 år. Elefantteaterets verdivalg er forankret i interaksjon, deltakelse og en demokratisk form. Barnehagebarna som deltar, blir invitert til å oppleve, utforske, sanse og uttrykke seg. Aktivitetene finner sted i Elefantteateret eller i barnehagene i Stavanger og omegn. Det er gratis for barnehagene å delta, men de melder seg på via Elefantteaterets billettsystem, hvor de blir registrert og velger tidspunkt. Prosjektet er kommet i stand ved hjelp av en tildeling fra Sparebankstiftelsen SR-Bank og kommunale midler fra Stavanger kommune.

Skolestartermodeller

Det siste året i barnehagen kalles barna skolestartere. Alle kommuner forventes å ha en tiltaksplan for å sikre en best mulig overgang fra barnehage til skole for barna. Flere kommuner ser verdien av kunst og kultur i overgangen fra barnehage til skole og tilbyr egne kunst- og kulturopplevelser og -aktiviteter til kommunens skolestartere.

Skolestartermodellen kjennetegnes ved at barn fra ulike barnehager og/eller avdelinger som skal begynne på samme skole, deltar i samme aktivitet eller opplevelse. Det er et tilbud som inkluderer alle skolestartere i kommunen på en systematisk måte. Kunst- og kulturtilbudene er utformet for å bidra til trivsel og trygghet i en overgangsfase. Erfaringene fra denne typen tilbud tilsier at det styrker barnas lokale tilhørighet og identitet, og bidrar til å bygge fellesskapsfølelse blant skolestarterne. Modellen kjennetegnes ved at det er stor grad av egenaktivitet og deltakelse i barnegruppen, selv

når det skjer i samspill med profesjonelle utøvere. Videre kjennetegnes tilbudet ved at det har en viss utstrekning over tid. I noen tilfeller munner aktiviteten ut i et produkt, f.eks. en konsert for foreldre, da vil barnehagepersonalet også bidra aktivt til at barna øver i barnehagen. Også DKS tilbyr kunst- og kulturopplevelser til skolestartere. Mange steder er det praksis å invitere skolestarterne til deres lokale skole når DKS har forestilling for småtrinnet. Noen fylkeskommuner og kommuner gjør dette regelmessig, men praksisen er til en viss grad avhengig av godt samarbeid mellom den lokale barnehagen og skolen, samt ledig kapasitet. Ulike aktører som kulturhus, kulturskole, bibliotek og DKS samarbeider om sitt lokalt tilpassede tilbud.

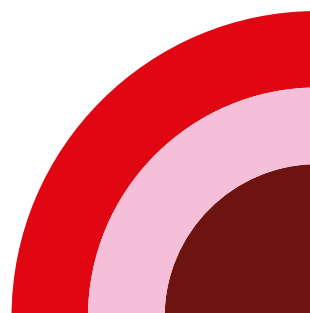
Karusellkoret er et kor hvor alle skolestartere i Ringsaker kommune, ca. 400 barn per år, synger sammen. Biblioteket er ansvarlig for innhold, organisering og finansiering i samarbeid med avdelingen for oppvekst i kommunen. Karusellkoret har eksistert i ti år. Alle barnehagene får besøk av utøvere og/eller kulturskolelærere som synger med barna og lærer barna

og personalet sangene. Personalet øver inn repertoaret med sine skolestartere. Sangene som velges ut, kan ha en lokal tilknytning, som for eksempel Geirr Lystrups og Alf Prøysens sanger. Fellessangen i barnehagene bidrar til kompetanseutvikling i allsang for barnehagepersonalet. Siden møtes barna fra forskjellige barnehager for å synge i kor på 50–100 barn. Opplegget kulminerer i en konsert for foreldre og foresatte. Tidspunktet for konsertene er valgt for å bidra til en god overgang fra barnehage til skolestart den påfølgende høsten. Erfaringene fra Karusellkoret tilsier at det øker barnas trygghet og trivsel og bidrar til å styrke barnas lokale identitet og deres tilhørighet i et nytt fellesskap på skolen.

Sangskattekista i Kongsberg gjennomføres av kulturskolens lærere. Alle skolestarterne øver på sanger i forkant og samles til et storkor med felles repertoar. Finansiering, tilrettelegging og kvalitetssikring ivaretas av kulturskolen i samarbeid med alle barnehagene. Konsertene har vært et varemerke for kulturskolen i over 20 år. Erfaringer viser at barn, personale og foreldre ser frem til dette hvert år.

Med øre for kunsten arrangeres av Lillehammer Kunstmuseum i samarbeid med en folkemusiker og barnehageforvaltningen i Lillehammer kommune. Det er en musikalsk omvisning på Lillehammer Kunstmuseum for alle skolestarterne i barnehagene i Lillehammer. Barna deltar på et tverrestetisk formidlingsopplegg av visuell kunst, ledsaget av en folkemusiker mens barna ser på bildene. Opplegget avsluttes med arbeid i museets verksted.

Karusellkoret.
Foto: Ringsaker kommune

Klovner i sykehusgangen.
Foto: Sykehusklovnene

Andre praksiser

Avslutningsvis vil vi trekke frem noen praksiser som bidrar til kunstnerisk utvikling og et tilbud av høy kvalitet på barnas egne premisser og i sårbare situasjoner.

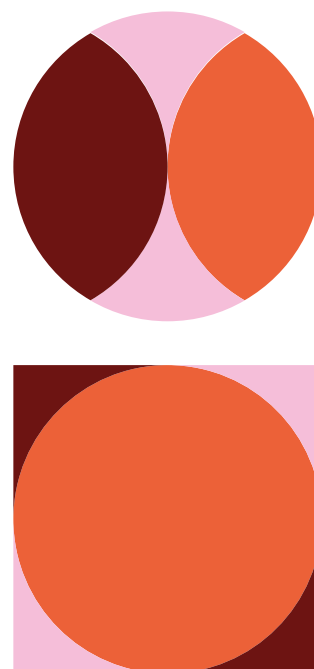
Sykehusklovnene utfører sine oppdrag på 20 sykehus i hele landet. Alle de 46 sykehusklovnene er utdannet innenfor scenekunst. De gjennomfører en spesialisert, intern opplæring i sykehusklovning, som varer i opptil to år. Her lærer de mer om improvisasjon, etikk og kommunikasjon tilpasset barn, pårørende og helsepersonell et sykehusmiljø. «Plutselig kan alle trenge en klovn» er sykehusklovnenes visjon. Arenaene for deres kunstmøter oppstår der barna er – på pasientrom, i fellesarealer, på lekerom og i korridorene –, og i møtene blir det alltid lagt vekt på å skape trygghet og glede. Sykehusklovnene er også til stede under medisinske prosedyrer som innledning til narkose, blodprøver og sårskift, der de hjelper til med å skape en roligere og tryggere opplevelse. En studie fra Oslo universitetssykehus har dokumentert at Sykehusklovnenes tilstedeværelse har effekt. Samarbeidet mellom sykehusklovner og helsepersonell under medisinske prosedyrer bidrar til mindre bruk av tvang og beroligende midler, gir en bedre opplevelse for barna og har en terapeutisk effekt. Til sammen har Sykehusklovnene over 35 500 pasientmøter, hvorav 523 er hjemmebesøk hos barn og unge. I tillegg har de tilbud om digitale møter utarbeidet av Norsk helsenett.

Manu Mini er et prosjekt fra Teater Manu som tilbyr kunst- og kulturaktiviteter på norsk tegnspråk for døve og hørselshemmede barn. Målet er å gi barna mulighet til å oppleve teater og fortellinger på egne premisser, og å inkludere familier og nærmiljø for å gjøre tegnspråk til en naturlig del av fellesskapet. Over tid har Manu Mini utviklet en bærekraftig modell for teater og fortellerstunder på tegnspråk og med bruk av visuelle fortellerteknikker. Siden oppstarten har Manu Mini produsert tre tegnspråklige forestillinger med fem døve skuespillere, og gjennomført over 40 forestillinger i 14 byer.

Manu Mini tilbyr ulike formater:

- lettreiste teaterforestillinger uten krav til scenefasiliteter
- fortellerstunder i ulike lokaler, særlig på biblioteker
- digitale fortellerstunder for barnehager og familier
- åpne hus og verksteder med teateraktiviteter for barn

Aktivitetene gir døve og hørselshemmede barn bedre tilgang til scenekunst på sitt eget språk, og legger grunnlaget for et varig tegnspråklig kulturtilbud i Norge. Bakgrunnstall viser at det fødes ca. 60 000 barn i Norge hvert år, og rundt 60 av dem har et så stort hørselstap at de trenger oppfølging. Prosjektet har fått støtte fra Stiftelsen Dam og Stiftelsen Kaare Berg.

Utviklingsområder

Kartleggingen viser at kunst- og kulturtilbudet til barnehager er mangfoldig, men at det er store geografiske variasjoner i barnehagebarns tilgang til å oppleve profesjonell kunst og kultur. I arbeidet med kartleggingen er det identifisert avgjørende betingelser for å styrke kunst- og kulturtilbudet til barnehagene.

Innspillene som Kulturtanken har mottatt, viser at det er behov for større økonomisk forutsigbarhet for produksjon og formidling av kunst- og kulturtilbud til barnehagebarn. Et kunst- og kulturtilbud av høy kvalitet for alle barnehagebarn i Norge avhenger av finansielle rammevilkår som muliggjør kunstproduksjon og formidlingsaktivitet. Per i dag utgjør økonomi og prioriteringer i fylkeskommuner og kommuner, samt finansiell støtte fra sparebankstiftelser, en avgjørende økonomisk betingelse for tilbudet. Det vurderes slik at en videre styrking av tilbudet og en innsats for å sikre at alle barnehagebarn i Norge får oppfylt sine kulturelle rettigheter, avhenger av samarbeid og koordinert innsats mellom alle forvaltningsnivåer, inkludert det statlige nivået. Den kulturelle skolesekken er et godt eksempel på hvordan samarbeid mellom alle forvaltningsnivåene og en statlig tilskuddsordning sikrer et likeverdig tilbud for alle elever i Norge. I de nasjonale målene for DKS, fastsettes det at ordningen skal bidra til å formidle kunst- og kulturtilbud til barnehagebarn. Rapporten viser at ordningen bare delvis bidrar til dette målet, men at det i flere kommuner og to fylkeskommuner er utviklet ulike modeller i tilknytning til DKS. Det er per i dag stor forskjell på hvordan det statlige virkemiddelapparatet brukes for å sikre et kunst- og kulturtilbud til henholdsvis skoleelever og barnehagebarn. Den geografiske variasjonen i tilbudet som kartleggingen avdekker, er langt på vei knyttet

til at det er få nasjonale tiltak for å sikre kunst- og kulturtilgang til barnehager.

Kartleggingen viser at tilbudet til barnehager i stor grad formidles gjennom eksisterende, lokal kulturell infrastruktur. Det er mange gode samarbeid mellom flere aktører, samt muligheter for at synergier oppstår gjennom helhetlig tenkning i utviklingen av tilbudet. Imidlertid er det store variasjoner i hvorvidt kommunene oppgir å ha et tilbud og relativt få eksempler på et systematisert og jevnlig tilbud til alle barnehagebarna i et område. Modellene som rapporten beskriver, viser at det er utviklet tilbud kommunalt og regionalt i samarbeid mellom DKS, kulturskole, bibliotek, kulturhus og/eller kunst- og kulturinstitusjoner. Det er en styrke at kommuner og fylkeskommuner tar i bruk eksisterende kompetanse, arenaer og virksomheter i formidlingen av et tilbud til barnehager. De geografiske variasjonene i tilbudet tilsier at det er hensiktsmessig å utrede nasjonale tiltak for å stimulere til at alle kommuner og fylkeskommuner utvikler et tilbud til barnehager i sitt område. DKS-ordningen kan i større grad enn den gjør i dag, bidra til å styrke tilgangen til kunst og kultur for alle barnehagebarn i Norge. Samtidig er det en forutsetning at en satsning rettet mot barnehagebarn skjer i samspill med lokale aktører og virksomheter for å sikre eierskap og forankring hos kommuner og fylkeskommuner. Videre er det nødvendig å undersøke ulike løsninger og finansieringsformer.

Det er særlig grunn til å merke seg det som rapporten omtaler som skolestartermodeller. Disse tilbudene er systematiske i den forstand at alle skolestarterne får et tilbud, at tilbudet er godt forankret i målgruppens behov, og at det er bygget gjennom samarbeid mellom

flere parter, eksempelvis biblioteker, kulturskole og DKS. Skolestartermodeller kan representere en tilnærming som flere kommuner og fylkeskommuner kan ta i bruk for å ivareta sine skolestartere, styrke lokale samarbeid og utvikle et systematisk tilbud til alle barnehager i sitt område. En inkludering av skolestartere i DKS-ordningen vil styrke samarbeidet mellom kommune, fylkeskommune og stat om å utvikle et tilbud til alle barnehager i Norge. Overgangen mellom barnehage og skolen er et viktig innsatsområde der tverrsektorielle samarbeid har mål om å sikre en god start på skoleløpet. Erfaringer fra kommuner som har et opplegg for sine skolestartere, tilsier at kunst og kultur kan spille en viktig rolle for å øke trivsel og trygghet og virke fellesskapsbyggende i overgangen til skole.

I innspill blir DKS-portalen fremhevet som et verktøy for å effektivisere kommunikasjonen og ressursbruken for kunstnere, barnehager og forvaltning. I de tilfellene der fylkeskommuner tar DKS-portalen i bruk som turnéverktøy, er det tilgjengelig en oversikt over hvilke barnehager som får et tilbud, samt frekvensen på tilbudet, og tall på hvor mange barn som deltar. Nasjonalbibliotekets statistikk er også en viktig kilde til kunnskap om tilbudet rettet mot barnehager. Per i dag har man allikevel begrenset oversikt over tilgangen til et kunst- og kulturtilbud for barnehagebarn ulike steder

i Norge. Det er en utfordring med tanke på å utvikle målrettede tiltak som sikrer alle barnehagebarn et tilbud.

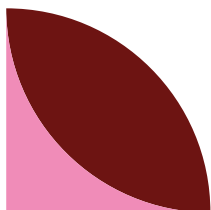
Den kunstneriske kvaliteten på tilbudet er avgjørende for hvilken betydning kunst- og kulturopplevelser kan ha i barnehagen. Det er viktig å ivareta høy kunstnerisk kvalitet på tilbudet. Målgruppen barnehagebarn har særlige behov og muligheter knyttet til opplevelser av kunst og kultur. Styrking av tilbudet til barnehager vil avhenge av at det er rom for å utvikle kunstproduksjoner som er egnet for barnehagebarn. Gjennom bibliotekenes tilbud til barnehager og Kulturtankens tilskuddsordning for litteraturproduksjon for de yngste bygges det kompetanse, tilpassede produksjoner og tilbud innenfor litteratur for barnehagebarn. Kulturhusene opplyser at de trenger større tilfang av produksjoner som retter seg mot de yngste barnehagebarna, og at litteratur og film er lettest å programmere. Det eksisterer ikke kunstutdanninger for utvikling av kunst for de yngste barna. Det er behov for både faglig sterke kompetansemiljøer og økonomiske rammer for å utvikle kunstproduksjoner. Det trengs også tverrfaglige tilnærminger og erfaringsdeling mellom kunstnere, formidlere og barnehagepersonale slik at målgruppe- og kontekstforståelse tas inn i utviklingsarbeidet.

Veier videre

Det er store geografiske forskjeller i tilbudet og stor fare for at disse, sammen med sosioøkonomiske forskjeller i befolkningen, resulterer i betydelig ulikhet i barnehagebarns tilgang til kunst- og kultur i oppveksten. Kartleggingen viser behov for en styrket innsats på dette området. Rapporten anbefaler flere tiltak som kan bidra til å styrke tilgangen til kunst og kultur for barnehager i hele landet.

Anbefalingene tar som utgangspunkt at målet er å sikre de kulturelle rettighetene til barnehagebarn. Dette krever en innsats på flere områder: utvikling av kunst- og kulturtilbud av høy kvalitet som er tilpasset målgruppen, å styrke den lokale kulturelle infrastrukturen slik at alle barnehager i Norge får et tilbud, og å støtte opp om erfaringsdeling og kompetanseutvikling.

De tre første anbefalingene har som mål å styrke tilgangen slik at flere barnehager får et regelmessig kunst- og kulturtilbud, og bidra til bedre geografisk rettferdighet. Anbefaling 4–6 er tiltak for å stimulere til utvikling av kunst- og kulturtilbud av høy kunstnerisk kvalitet. Samlet utgjør anbefalingene konkrete skritt for å styrke barnehagebarns tilgang på kunst og kultur, og besvarer oppdraget Kulturtanken har fått i sitt tildelingsbrev om å spre kunnskap om gode, lokale modeller og å bidra til kunnskapsutvikling om hvordan kunstmøter best kan fungere for de yngste.

Anbefalinger

Tiltak for å styrke den kulturelle infrastrukturen

- **Utrede inkludering av skolestartere i DKS-ordningen**

I de nasjonale målene for DKS, fastsettes det at ordningen skal bidra til å formidle kunst- og kulturtilbud til barnehagebarn. Rapporten viser at ordningen bare delvis bidrar til dette målet, men at det i flere kommuner og to fylkeskommuner er utviklet ulike modeller i tilknytning til DKS. En utredning vil bidra til kunnskap om hvordan samtlige kommuner og fylkeskommuner kan settes i stand til å gi et kunst- og kulturtilbud for sine barnehagebarn, og hvordan tilbudet kan finansieres og organiseres. Vi foreslår å avgrense målgruppen til skolestartere, og å utrede kostnadsrammen for utrulling av en nasjonal DKS-ordning for skolestartere nærmere. Skolestartermodellene kan ha betydning for å bidra til en god overgang til skole, og det bør undersøkes om et tilbud til skolestartere kan forankres i en tverrsektoriell innsats. Utredningen bør også undersøke hvordan inkludering av skolestartere i DKS-ordningen kan ivareta og stimulere til samarbeid mellom relevante aktører og virksomheter, og bidra til å bygge opp den kulturelle infrastrukturen rettet mot barnehage.

- **Synliggjøre DKS-portalen som et helhetlig verktøy for programmering av kunst og kultur til barnehager**

DKS-portalen bør synliggjøres som et helhetlig verktøy for programforslag av målgruppetilpassede produksjoner, planlegging, datainnsamling og rapportering. Dette vil styrke kunnskapsgrunnlaget og bidra til nasjonal oversikt. Videre vil det bidra til kommunikasjon, informasjonsutveksling og effektiv planlegging av tilbudet.

- **Vurdere å etablere en ordning for fylkeskommuner og kommuner for søkbare utviklingsmidler**

Vurdere om det er behov for en søkbar ordning for fylkeskommuner og kommuner som utvikler kunst- og kulturtilbud for barnehager i sitt område. En eventuell ordning bør vurdere kriterier som stimulerer til samarbeid mellom flere lokale aktører og/eller virksomheter, samt legge til rette for samarbeid med kunnskapsmiljøer i UH-sektoren.

Tiltak for å stimulere til kunstnerisk kvalitet og utvikling

- **Vurdere å etablere en nasjonal tilskuddsordning for kunstproduksjon til barnehagebarn**

Vurdere om det bør utvikles en egen statlig ordning for produksjon av profesjonell kunst og kultur for barnehagebarn. En eventuell ordning bør være søkbar for utøvere og stimulere til utvikling og produksjon av profesjonell kunst for målgruppen. Ordningen bør bygge videre på erfaringene fra Leselyststrategien, men omfatte flere kunstuttrykk.

- **Vurdere å etablere en lab for kunstnerisk utvikling**

Det bør undersøkes om det er hensiktsmessig å opprette en lab etter modell av DKS-lab. DKS-lab er et tilbud for DKS-utøvere som ønsker å utforske en idé i felleskap med andre utøvere, erfarne formidlere og målgruppen. Flere av kunst- og kulturuttrykkene i DKS har egne lab'er som er utviklet gjennom samarbeid mellom regionale aktører og Kulturtanken. En lab kan utvikles i samarbeid med fagmiljøer med særlig kompetanse på kunstmøter med barnehagebarn.

- **Opprette et nettverk for kompetanse- og erfaringsdeling for å stimulere kommuner og fylkeskommuner til nysatsning og videreutvikling av sine tilbud**

Det bør etableres et faglig nettverk som samler ulike aktører med kompetanse og erfaring innenfor formidling av kunst til barnehagebarn. Et nettverk vil bidra til kompetanseutvikling og synliggjøring av gode praksiser og stimulere kommuner og fylkeskommuner til nysatsning og videreutvikling av sine tilbud. Erfaringer fra arbeidet med å utvikle og forankre DKS-ordningen som et samarbeid mellom opplærings- og kultursektoren tyder på at Udir og KS, sammen med Kulturtanken, kan være sentrale samarbeidspartnere i utviklingen av nettverket.

«Det var en gang en skog» av Utvik/Barfod.
Foto: Erik Brandsborg/Kulturtanken

Referanser

Bárány, A. S. (2008). Babydrama. Kabusa Böcker.

Barnekonvensjonen. (1989). Konvensjon om barnets rettigheter (20–11–1989). Lovdata. https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1999-05-21-30/KAPITTEL_8#KAPITTEL_8

Böhnisch, S. (2010). Feedbacksløyfer i teater for svært unge tilskuere. Et bidrag til en performativ teori og analyse [Doktorgradsavhandling]. Aarhus Universitet.

Elle, Ø. & Nyhus, M. (2021). Kunstmøter og estetiske prosesser med de yngste barna. Fagbokforlaget.

Fletcher–Watson, B. (2016). More like a poem than a play: Towards a dramaturgy of performing arts for Early Years. [Doktorgradsavhandling]. University of St Andrews. <https://research-repository.st-andrews.ac.uk/handle/10023/8974>

Helander, K. (1998). Från sagospel till barntragedi : pedagogik, förströelse och konst i 1900–talets svenska barnteater. Carlsson.

Hernes, L. & Os, E. (2003). I: Barns smak. Om barn og estetikk. Centrum for barnkulturforskning, Universitetet i Stockholm.

Hernes, L., Os, E. & Selmer–Olsen, V. (2010). Med kjærlighet til publikum. Kunst for barn under tre år. Cappelen Damm.

Hovik, L. (2011). Nærværets betydning i barneteater for de minste. I M. Liset, A. Myrstad & T. Sverdrup (Red.), Møter i bevegelse. Å improvisere med de yngste barna. Fagbokforlaget.

Hovik, L. (2011). Grenser og terskler i barneteater for de minste. I M. Liset, A. Myrstad & T. Sverdrup (Red.), Møter i bevegelse. Å improvisere med de yngste barna. Fagbokforlaget.

Hovik, L. & Nagel, L. (Red.) (2017). Deltakelse og interaktivitet i scenekunst for barn. Fagbokforlaget.

Hovik, L. (2021). Kunst for småbarn. Teaterfot. <https://teaterfot.no/ph-d-avhandling/publikasjoner/>

Hovik, L. (2025). Lydhørt samspill. Samskapende økosentrisk kunstpedagogikk med små barn. Fagbokforlaget.

Hylland, O.M., Kleppe, B. & Stavrum H. (2011). Gi meg en K: En evaluering av Kunstløftet (2008–2011). Kulturrådet/Fagbokforlaget.

Haugsevje, Å.D., Heian, M.T. & Hylland, O.M. (2016). Resultater fra NM i Kunstløft. Evaluering av Kunstløftets andre periode 2012–2015. Kulturrådet/Fagbokforlaget.

Kulturtanken. (2025). Tildelingsbrev 2025. Oslo: Kultur- og likestillingsdepartementet.

Kunnskapsdepartementet. (2017). Rammeplan for barnehagen: Forskrift om rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver. Udir. <https://www.udir.no/laring-og-trivsel/rammeplan-for-barnehagen/>

Kusk, H., Blomgren, H., Hovik, L., Jørgensen, H. H. & Waterhouse, A.-H. L. (2024). Materielle og relationelle invitationer i forskningsnetværket BLÆK (Børn, leg, æstetik og kunst). BUKS – Tidsskrift for Børne- & Ungdomskultur, 40(69), 22. <https://doi.org/10.7146/buks.v40i69.150394>

Meld. St. 18 (2020–2021). Oppleve, skape, dele – Kunst og kultur for, med og av barn og unge. Kultur- og likestillingsdepartementet. <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/meld.-st.-18-20202021/id2839455/>

Meld. St. 28 (2024–2025). Tro på framtida – uansett bakgrunn. Barne- og familiedepartementet. <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/meld.-st.-28-20242025/id3105151/>

Lehmann, H.-T. (2006). Postdramatic theatre. Routledge.

Liset, M., Myrstad, A. & Sverdrup, T. (Red.) (2011) Møter i bevegelse: Å improvisere med de yngste barna. Fagbokforlaget.

Os, E. (2004). Klangfugl – kunst for de minste. Under tre år? Mener dere under tre? Rapport fra et prosjekt som beveger seg under den kulturelle lavalder. Høgskolen i Oslo, Avdeling for lærerutdanning.

Roaldsnes, A. (2025). Blind to culture: How classed cognition prevents cultural policy initiatives from increasing cultural participation for children. International Journal of Cultural Policy, 31(2), 230–252. <https://doi.org/10.1080/10286632.2024.2329262>

UCN. (u.å). Forskningsnätverket BLÆK. Hentet [14. november 2025] fra <https://www.ucn.dk/forskning/dagtilbud-og-folkeskole/aestetik-og-legende-laering/forskningsnetvaerket-blaek/>

Waterhouse, A. H. L. (2017). Med kunst i barnehagen. Fagbokforlaget.

Vedlegg 1: Oversikt over Kulturtankens møter

Oversikt over Kulturtankens møter og deltagelser med relevans for kartleggingsarbeidet høsten 2024 og våren 2025

Møter og dialoger med kommuner og kulturskoler:

- Asker kommune
- Hamar kulturskole
- Melhus kulturskole
- Fredrikstad kulturskole og Fredrikstad litteraturhus
- Sunnfjord kulturskule
- Stavanger kulturskole
- Sandnes kulturskole
- Barnas kulturhus, Bergen, Den kulturelle bæremeisen
- Porsgrunn kommune, Den kulturelle bæremeisen
- Askøy kommune
- Vennesla kommune, Den kulturelle sandkassa
- Trondheim kommune, Den kulturelle barnehagesekken
- Ringsaker kommune, Karusellkoret
- Lillehammer kommune og Lillehammer kunstmuseum, «Med øre til kunsten»
- Valle kommune, «Gorrlaus» (interkommunal satsning med Bygland og Bykle)
- Kristiansand kommune og Knuden kulturskole

Møter og dialoger med fylkeskommuner:

- DKS Rogaland
- DKS Vestfold
- DKS Telemark
- DKS Trøndelag

Møter og dialoger med institusjoner:

- Nettverk for Norske kulturhus
- KODE, Bergen
- Munchmuseet, Oslo
- Fylkesbibliotekene i Akershus, Buskerud, Østfold, Rogaland, Vestfold og Telemark
- Bergen offentlige bibliotek, filial Laksevåg
- Agder fylkesbibliotek
- Kunstsilo, Kristiansand
- Deichmann bibliotek, avdeling Bjørvika
- Sølvberget bibliotek, Stavanger
- Stavanger kunstmuseum
- Nasjonalmuseet
- Den Norske Opera og Ballet

Møter, dialoger og deltagelse med andre kunstfaglig miljø og aktører:

- TigerLab, Oslo
- Kloden, Oslo
- Småkunstfestivalen, Seanse
- Heddadagen arbeidsgruppe i samarbeid med Unge Viken Teater, Scenekunstbruket og Tigerstadsteatret
- Nordisk nettverk BLÆK (Børn Lek Æstetikk og Kunst)
- Appelsinia-festivalen 2024
- OsloMet, DMMH, Legekunst og Kulturprinsen i Danmark og flere andre europeiske fagmiljøer som Kulturtanken samarbeidet med om EU-søknad 2024 om prosjektet «PlayArt»
- «Å nå de små», Viken fylkesbibliotek, Drammen, Kulturytring 2024
- Scenkonstdagar, Skåne 2023
- Lydhør, seminarrekke 2023 – 2025, DMMH
- Cirka Teater, Trondheim
- Figurfestpillene, Tønsberg høsten 2024
- Seminar med Cappelen Dam, skolestartere
- ESTivalen 2024, «Hvor hører leken hjemme?» Høgskolen Innlandet
- Musikk fra livets begynnelse (MLB)

Møter og dialoger med utøvere:

- Adele Lærum Duus, skuespiller, forfatter og utøver
- Jostein Hasselgård, musiker og lærer på barnehagelærerutdanningen OsloMet
- Benedickte Kruse, musiker, sanger og skuespiller
- Dansere i «Bare Rør», Unge Viken Teater og Panta Rei Danseteater
- Landing dansekompani
- I tillegg en rekke andre utøvere i ulike forestillinger

Møter med og besøk i barnehager:

- Bortigaard barnehage, barnehagelærer Marianne Bergen, Bergen
- Stokkevannet barnehage, ped. leder Eline Marthinsen, Bamle
- Saltnes barnehage, barnehagelærer Anne Christine S. Morvedt, Råde
- Vågønes Musikk- og naturbarnehage, ped. leder Hanne-Terese Fagerli Johnson, Bodø
- Tronvik Gårdsbarnehage, ped. leder Øystein Brogård, Moss

Andre:

- Sparebankstiftelsen SR bank
- KS

Vedlegg 2: Statistikk

Fakta om barnehager i Norge 2024

- Antall barnehager: 5222
- Antall barn 0 – 3 år: 155 052
- Antall barn 4 – 6 år: 110 962
- Antall barnehagebarn: 266 014
- Antall barnehagebarn offentlig barnehage: 137 195
- Antall barnehagebarn privat barnehage: 128 819
- Antall ansatte i barnehager: 97 457
- Antall familiebarnehager: 364 (2022)

Kilde: SSB

Statistikk om kunst- og kulturtilbud

Til sammen oppga 218 kommuner å ha et tilbud til barnehager enten i tilknytning til DKS, kulturskole eller begge i 2023. Tall fra DKS-portalen indikerer at 161 av kommunene har et tilbud til sine barnehager i tilknytning til kulturskolen, mens 140 kommuner har DKS-tilknyttede tilbud.

Statistikk om DKS-tilknyttede tilbud

Antall programforslag med barnehage som en mulig målgruppe

Forslagsår 2022/2023:	1 900 forslag
Forslagsår 2023/2024:	2 300 forslag
Forslagsår 2024/2025:	2 500 forslag
Forslagsår 2025/2026:	2 600 forslag
Forslagsår 2026/2027:	2 700 forslag

Egne DKS-arrangement i barnehager eller barnehagebarn inkludert i grunnskolearrangement

2024:	397 arrangement, 10.428 deltakere
2025:	287 arrangement

Oppsummert fra DKS-rapporteringer om barnehagebarn 2020 og 2023

Samarbeider DKS i kommunen med barnehagene?

- Fra 2020 til 2023 har antall kommuner som samarbeider med DKS i kommunen og barnehagene økt.
- I 2020 svarte 51 kommuner at de samarbeidet. Dette utgjør 14 prosent av alle kommuner.
- I 2023 svarte 140 kommuner det samme. Dette utgjør 39 prosent av alle kommuner.

Samarbeider kulturskolen i kommunen med barnehagene?

- Fra 2020 til 2023 har antall kommuner som samarbeider med kulturskolen og barnehagene økt.
- I 2020 foregikk dette samarbeidet i 106 kommuner dvs. 30 prosent av alle kommuner.
- I 2023 hadde samarbeidet økt til 161 kommuner dvs. 45 prosent av alle kommuner.

Samarbeider både DKS og kulturskolen i kommunen med barnehagene?

- I 2023 samarbeidet både DKS og kulturskolen med barnehager i 79 kommuner dvs. 22 prosent av alle kommuner.

Kilder: Årsrapportering DKS 2020 og 2023

Kommuner hvor DKS samarbeidet med barnehager i 2023

Antall kommuner: 140

Kilde: Årsrapportering DKS 2023

Agder fylkeskommune	Arendal kommune
Agder fylkeskommune	Birkenes kommune
Agder fylkeskommune	Bygland kommune
Agder fylkeskommune	Bykle kommune
Agder fylkeskommune	Evje og Hornnes kommune
Agder fylkeskommune	Hægebostad kommune
Agder fylkeskommune	Kvinesdal kommune
Agder fylkeskommune	Tvedestrand kommune
Agder fylkeskommune	Valle kommune
Agder fylkeskommune	Vegårshei kommune
Agder fylkeskommune	Vennesla kommune
Agder fylkeskommune	Åseral kommune
Sum og % av fylkets kommuner	12 kommuner (48 %)
Innlandet fylkeskommune	Alvdal kommune
Innlandet fylkeskommune	Etnedal kommune
Innlandet fylkeskommune	Folldal kommune
Innlandet fylkeskommune	Gjøvik kommune
Innlandet fylkeskommune	Nord-Aurdal kommune
Innlandet fylkeskommune	Os kommune
Innlandet fylkeskommune	Rendalen kommune
Innlandet fylkeskommune	Ringsaker kommune
Innlandet fylkeskommune	Sel kommune
Innlandet fylkeskommune	Stor-Elvdal kommune
Innlandet fylkeskommune	Sør-Aurdal kommune

Innlandet fylkeskommune	Sør-Fron kommune
Innlandet fylkeskommune	Tolga kommune
Innlandet fylkeskommune	Vang kommune
Innlandet fylkeskommune	Vågå kommune
Innlandet fylkeskommune	Våler kommune
Sum og % av fylkets kommuner	16 kommuner (35 %)

Møre og Romsdal fylkeskommune	Hustadvika kommune
Møre og Romsdal fylkeskommune	Sande i Møre og Romsdal
Møre og Romsdal fylkeskommune	Smøla kommune
Møre og Romsdal fylkeskommune	Sunndal kommune
Møre og Romsdal fylkeskommune	Vanylven kommune
Sum og % av fylkets kommuner	5 kommuner (19 %)

Nordland fylkeskommune	Alstahaug kommune
Nordland fylkeskommune	Andøy kommune
Nordland fylkeskommune	Bø kommune
Nordland fylkeskommune	Grane kommune
Nordland fylkeskommune	Hamarøy – Hábmera suohkan
Nordland fylkeskommune	Lurøy kommune
Nordland fylkeskommune	Lødingen kommune
Nordland fylkeskommune	Nesna kommune
Nordland fylkeskommune	Rana kommune
Nordland fylkeskommune	Røst kommune
Nordland fylkeskommune	Sortland – Suortá kommune
Nordland fylkeskommune	Sørfold kommune
Nordland fylkeskommune	Træna kommune
Nordland fylkeskommune	Øksnes kommune
Nordland fylkeskommune	Aarborte – Hattfjelldal kommune
Sum og % av fylkets kommuner	15 kommuner (37 %)

Rogaland fylkeskommune	Karmøy kommune
Rogaland fylkeskommune	Klepp kommune
Rogaland fylkeskommune	Sandnes kommune
Rogaland fylkeskommune	Tysvær kommune
Rogaland fylkeskommune	Utsira kommune
Sum og % av fylkets kommuner	5 kommuner (19 %)

Troms og Finnmark fylkeskommune	Berlevåg kommune
Troms og Finnmark fylkeskommune	Båtsfjord kommune
Troms og Finnmark fylkeskommune	Dyrøy kommune
Troms og Finnmark fylkeskommune	Gamvik kommune
Troms og Finnmark fylkeskommune	Gratangen kommune
Troms og Finnmark fylkeskommune	Harstad – Hársttták kommune
Troms og Finnmark fylkeskommune	Ibestad kommune
Troms og Finnmark fylkeskommune	Karlsøy kommune
Troms og Finnmark fylkeskommune	Kvæfjord kommune
Troms og Finnmark fylkeskommune	Kvænangen kommune
Troms og Finnmark fylkeskommune	Lebesby kommune
Troms og Finnmark fylkeskommune	Loabák – Lavangen kommune
Troms og Finnmark fylkeskommune	Lyngen kommune
Troms og Finnmark fylkeskommune	Målselv kommune
Troms og Finnmark fylkeskommune	Narvik kommune
Troms og Finnmark fylkeskommune	Porsanger – Porsángu – Porsanki kommune
Troms og Finnmark fylkeskommune	Storfjord – Omasvuotna – Omasvuono kommune
Troms og Finnmark fylkeskommune	Sørreisa kommune
Troms og Finnmark fylkeskommune	Tjeldsund kommune
Troms og Finnmark fylkeskommune	Unjárga – Nesseby kommune
Troms og Finnmark fylkeskommune	Vardø kommune
Sum og % av fylkets kommuner	21 kommuner (54 %)

Trøndelag fylkeskommune	Flatanger kommune
Trøndelag fylkeskommune	Frosta kommune
Trøndelag fylkeskommune	Holtålen kommune
Trøndelag fylkeskommune	Inderøy kommune
Trøndelag fylkeskommune	Indre Fosen kommune
Trøndelag fylkeskommune	Leka kommune
Trøndelag fylkeskommune	Lierne kommune
Trøndelag fylkeskommune	Melhus kommune
Trøndelag fylkeskommune	Namsos kommune
Trøndelag fylkeskommune	Namsskogan kommune
Trøndelag fylkeskommune	Oppdal kommune
Trøndelag fylkeskommune	Osen kommune
Trøndelag fylkeskommune	Rennebu kommune
Trøndelag fylkeskommune	Selbu kommune
Trøndelag fylkeskommune	Skaun kommune
Trøndelag fylkeskommune	Snåase – Snåsa kommune

Trøndelag fylkeskommune	Stjørdal kommune
Trøndelag fylkeskommune	Trondheim kommune
Trøndelag fylkeskommune	Tydal kommune
Trøndelag fylkeskommune	Ørland kommune
Trøndelag fylkeskommune	Åfjord kommune
Sum og % av fylkets kommuner	21 kommuner (55 %)

Vestfold og Telemark fylkeskommune	Drangedal kommune
Vestfold og Telemark fylkeskommune	Fyresdal kommune
Vestfold og Telemark fylkeskommune	Færder kommune
Vestfold og Telemark fylkeskommune	Holmestrand kommune
Vestfold og Telemark fylkeskommune	Horten kommune
Vestfold og Telemark fylkeskommune	Kviteseid kommune
Vestfold og Telemark fylkeskommune	Larvik kommune
Vestfold og Telemark fylkeskommune	Nissedal kommune
Vestfold og Telemark fylkeskommune	Nome kommune
Vestfold og Telemark fylkeskommune	Porsgrunn kommune
Vestfold og Telemark fylkeskommune	Sandefjord kommune
Vestfold og Telemark fylkeskommune	Seljord kommune
Vestfold og Telemark fylkeskommune	Tinn kommune
Vestfold og Telemark fylkeskommune	Tokke kommune
Vestfold og Telemark fylkeskommune	Tønsberg kommune
Sum og % av fylkets kommuner	15 kommuner (65 %)

Vestland fylkeskommune	Eidfjord kommune
Vestland fylkeskommune	Fedje kommune
Vestland fylkeskommune	Fjaler kommune
Vestland fylkeskommune	Gulen kommune
Vestland fylkeskommune	Høyanger kommune
Vestland fylkeskommune	Kinn kommune
Vestland fylkeskommune	Luster kommune
Vestland fylkeskommune	Lærdal kommune
Vestland fylkeskommune	Masfjorden kommune
Vestland fylkeskommune	Modalen kommune
Vestland fylkeskommune	Samnanger kommune
Vestland fylkeskommune	Solund kommune
Vestland fylkeskommune	Sunnfjord kommune
Vestland fylkeskommune	Ulvik kommune

Vestland fylkeskommune	Årdal kommune
Sum og % av fylkets kommuner	15 kommuner (35 %)
Viken fylkeskommune	Asker kommune
Viken fylkeskommune	Aurskog-Høland kommune
Viken fylkeskommune	Gjerdrum kommune
Viken fylkeskommune	Hol kommune
Viken fylkeskommune	Hole kommune
Viken fylkeskommune	Indre Østfold kommune
Viken fylkeskommune	Kongsberg kommune
Viken fylkeskommune	Marker kommune
Viken fylkeskommune	Moss kommune
Viken fylkeskommune	Nannestad kommune
Viken fylkeskommune	Nesbyen kommune
Viken fylkeskommune	Nore og Uvdal kommune
Viken fylkeskommune	Vestby kommune
Viken fylkeskommune	Øvre Eiker kommune
Viken fylkeskommune	Ål kommune
Sum og % av fylkets kommuner	15 kommuner (29 %)

Kommuner hvor kulturskolen samarbeidet med barnehager i 2023

Antall kommuner: 161

Kilde: Årsrapportering DKS 2023

Agder fylkeskommune	Birkenes kommune
Agder fylkeskommune	Bykle kommune
Agder fylkeskommune	Froland kommune
Agder fylkeskommune	Valle kommune
Agder fylkeskommune	Vennesla kommune
Sum og % av fylkets kommuner	5 kommuner (20 %)
Innlandet fylkeskommune	Alvdal kommune
Innlandet fylkeskommune	Dovre kommune
Innlandet fylkeskommune	Engerdal kommune
Innlandet fylkeskommune	Etnedal kommune
Innlandet fylkeskommune	Folldal kommune
Innlandet fylkeskommune	Gjøvik kommune

Innlandet fylkeskommune	Hamar kommune
Innlandet fylkeskommune	Kongsvinger kommune
Innlandet fylkeskommune	Lillehammer kommune
Innlandet fylkeskommune	Lom kommune
Innlandet fylkeskommune	Nord-Aurdal kommune
Innlandet fylkeskommune	Os i Hedmark kommune
Innlandet fylkeskommune	Ringsaker kommune
Innlandet fylkeskommune	Stange kommune
Innlandet fylkeskommune	Stor-Elvdal kommune
Innlandet fylkeskommune	Søndre Land kommune
Innlandet fylkeskommune	Tolga kommune
Innlandet fylkeskommune	Trysil kommune
Innlandet fylkeskommune	Tynset kommune
Innlandet fylkeskommune	Vang kommune
Innlandet fylkeskommune	Vestre Slidre kommune
Innlandet fylkeskommune	Vågå kommune
Innlandet fylkeskommune	Åsnes kommune
Sum og % av fylkets kommuner	23 kommuner (50 %)
Møre og Romsdal fylkeskommune	Aukra kommune
Møre og Romsdal fylkeskommune	Averøy kommune
Møre og Romsdal fylkeskommune	Fjord kommune
Møre og Romsdal fylkeskommune	Hareid kommune
Møre og Romsdal fylkeskommune	Sande i Møre og Romsdal
Møre og Romsdal fylkeskommune	Smøla kommune
Møre og Romsdal fylkeskommune	Sunndal kommune
Møre og Romsdal fylkeskommune	Volda kommune
Sum og % av fylkets kommuner	8 kommuner (31 %)
Nordland fylkeskommune	Alstahaug kommune
Nordland fylkeskommune	Bodø kommune
Nordland fylkeskommune	Bø i Nordland kommune
Nordland fylkeskommune	Hamarøy – Hábmera suohkan
Nordland fylkeskommune	Lurøy kommune
Nordland fylkeskommune	Lødingen kommune
Nordland fylkeskommune	Nesna kommune
Nordland fylkeskommune	Rana kommune
Nordland fylkeskommune	Rødøy kommune

Nordland fylkeskommune	Røst kommune
Nordland fylkeskommune	Saltdal kommune
Nordland fylkeskommune	Sortland – Suortá kommune
Nordland fylkeskommune	Sømna kommune
Nordland fylkeskommune	Sørfold kommune
Nordland fylkeskommune	Vefsn kommune
Nordland fylkeskommune	Øksnes kommune
Nordland fylkeskommune	Aarborte – Hattfjelldal kommune
Sum og % av fylkets kommuner	17 kommuner (41 %)

Rogaland fylkeskommune	Bjerkreim kommune
Rogaland fylkeskommune	Gjesdal kommune
Rogaland fylkeskommune	Hjelmeland kommune
Rogaland fylkeskommune	Hå kommune
Rogaland fylkeskommune	Karmøy kommune
Rogaland fylkeskommune	Klepp kommune
Rogaland fylkeskommune	Kvitsøy kommune
Rogaland fylkeskommune	Lund kommune
Rogaland fylkeskommune	Randaberg kommune
Rogaland fylkeskommune	Sandnes kommune
Rogaland fylkeskommune	Sokndal kommune
Rogaland fylkeskommune	Sola kommune
Rogaland fylkeskommune	Time kommune
Rogaland fylkeskommune	Tysvær kommune
Rogaland fylkeskommune	Vindafjord kommune
Sum og % av fylkets kommuner	15 kommuner (58 %)

Troms og Finnmark fylkeskommune	Båtsfjord kommune
Troms og Finnmark fylkeskommune	Dyrøy kommune
Troms og Finnmark fylkeskommune	Gáivuotna – Kåfjord – Kaivuono kommune
Troms og Finnmark fylkeskommune	Hammerfest kommune
Troms og Finnmark fylkeskommune	Harstad – Hársttåk kommune
Troms og Finnmark fylkeskommune	Ibestad kommune
Troms og Finnmark fylkeskommune	Kvæfjord kommune
Troms og Finnmark fylkeskommune	Kvænangen kommune
Troms og Finnmark fylkeskommune	Loabák – Lavangen kommune
Troms og Finnmark fylkeskommune	Lyngen kommune
Troms og Finnmark fylkeskommune	Målselv kommune

Troms og Finnmark fylkeskommune	Nordreisa – Ráisa – Raisi kommune
Troms og Finnmark fylkeskommune	Porsanger – Porsáŋgu – Porsanki kommune
Troms og Finnmark fylkeskommune	Senja kommune
Troms og Finnmark fylkeskommune	Storfjord – Omasvuotna – Omasvuono kommune
Troms og Finnmark fylkeskommune	Svalbard kommune
Troms og Finnmark fylkeskommune	Sør-Varanger kommune
Troms og Finnmark fylkeskommune	Sørreisa kommune
Troms og Finnmark fylkeskommune	Tjeldsund kommune
Sum og % av fylkets kommuner	19 kommuner (49 %)

Trøndelag fylkeskommune	Frosta kommune
Trøndelag fylkeskommune	Frøya kommune
Trøndelag fylkeskommune	Grong kommune
Trøndelag fylkeskommune	Hitra kommune
Trøndelag fylkeskommune	Holtålen kommune
Trøndelag fylkeskommune	Høylandet kommune
Trøndelag fylkeskommune	Inderøy kommune
Trøndelag fylkeskommune	Indre Fosen kommune
Trøndelag fylkeskommune	Levanger kommune
Trøndelag fylkeskommune	Malvik kommune
Trøndelag fylkeskommune	Melhus kommune
Trøndelag fylkeskommune	Meråker kommune
Trøndelag fylkeskommune	Midtre Gauldal kommune
Trøndelag fylkeskommune	Rennebu kommune
Trøndelag fylkeskommune	Røros kommune
Trøndelag fylkeskommune	Raarvikhe – Røyrvik kommune
Trøndelag fylkeskommune	Selbu kommune
Trøndelag fylkeskommune	Skaun kommune
Trøndelag fylkeskommune	Stjørdal kommune
Trøndelag fylkeskommune	Trondheim kommune
Trøndelag fylkeskommune	Tydal kommune
Trøndelag fylkeskommune	Ørland kommune
Trøndelag fylkeskommune	Åfjord kommune
Sum og % av fylkets kommuner	23 kommuner (61 %)

Vestfold og Telemark fylkeskommune	Fyresdal kommune
Vestfold og Telemark fylkeskommune	Færder kommune
Vestfold og Telemark fylkeskommune	Hjartdal kommune

Vestfold og Telemark fylkeskommune	Kviteseid kommune
Vestfold og Telemark fylkeskommune	Larvik kommune
Vestfold og Telemark fylkeskommune	Nome kommune
Vestfold og Telemark fylkeskommune	Porsgrunn kommune
Vestfold og Telemark fylkeskommune	Sandefjord kommune
Vestfold og Telemark fylkeskommune	Seljord kommune
Vestfold og Telemark fylkeskommune	Skien kommune
Vestfold og Telemark fylkeskommune	Tinn kommune
Vestfold og Telemark fylkeskommune	Tokke kommune
Vestfold og Telemark fylkeskommune	Vinje kommune
Sum og % av fylkets kommuner	13 kommuner (57 %)
Vestland fylkeskommune	Aurland kommune
Vestland fylkeskommune	Austrheim kommune
Vestland fylkeskommune	Bergen kommune
Vestland fylkeskommune	Bremanger kommune
Vestland fylkeskommune	Eidfjord kommune
Vestland fylkeskommune	Fitjar kommune
Vestland fylkeskommune	Fjaler kommune
Vestland fylkeskommune	Lærdal kommune
Vestland fylkeskommune	Masfjorden kommune
Vestland fylkeskommune	Osterøy kommune
Vestland fylkeskommune	Sogndal kommune
Vestland fylkeskommune	Stord kommune
Vestland fylkeskommune	Sunnfjord kommune
Vestland fylkeskommune	Ullensvang kommune
Vestland fylkeskommune	Øygarden kommune
Sum og % av fylkets kommuner	15 kommuner (35 %)
Viken fylkeskommune	Aremark kommune
Viken fylkeskommune	Aurskog-Høland kommune
Viken fylkeskommune	Fredrikstad kommune
Viken fylkeskommune	Frogn kommune
Viken fylkeskommune	Gjerdrum Kommune
Viken fylkeskommune	Gol kommune
Viken fylkeskommune	Hol kommune
Viken fylkeskommune	Hole kommune
Viken fylkeskommune	Indre Østfold kommune

Viken fylkeskommune	Kongsberg kommune
Viken fylkeskommune	Lørenskog kommune
Viken fylkeskommune	Nes kommune
Viken fylkeskommune	Nesbyen kommune
Viken fylkeskommune	Nesodden kommune
Viken fylkeskommune	Nittedal kommune
Viken fylkeskommune	Nordre Follo kommune
Viken fylkeskommune	Nore og Uvdal kommune
Viken fylkeskommune	Rakkestad kommune
Viken fylkeskommune	Rollag kommune
Viken fylkeskommune	Rælingen kommune
Viken fylkeskommune	Råde kommune
Viken fylkeskommune	Sarpsborg kommune
Viken fylkeskommune	Øvre Eiker kommune
Sum og % av fylkets kommuner	23 kommuner (45 %)

Kommuner hvor både DKS og kulturskolen samarbeidet med barnehager i 2023

Antall kommuner: 79

Kilde: Årsrapportering DKS 2023

Agder fylkeskommune	Birkenes kommune
Agder fylkeskommune	Bykle kommune
Agder fylkeskommune	Valle kommune
Agder fylkeskommune	Vennesla kommune
Sum og % av fylkets kommuner	4 kommuner (16 %)

Innlandet fylkeskommune	Alvdal kommune
Innlandet fylkeskommune	Etnedal kommune
Innlandet fylkeskommune	Folldal kommune
Innlandet fylkeskommune	Gjøvik kommune
Innlandet fylkeskommune	Nord-Aurdal kommune
Innlandet fylkeskommune	Os i Hedmark kommune
Innlandet fylkeskommune	Ringsaker kommune
Innlandet fylkeskommune	Stor-Elvdal kommune
Innlandet fylkeskommune	Tolga kommune
Innlandet fylkeskommune	Vang kommune
Innlandet fylkeskommune	Vågå kommune
Sum og % av fylkets kommuner	11 kommuner (24 %)

Møre og Romsdal fylkeskommune	Sande i Møre og Romsdal
Møre og Romsdal fylkeskommune	Smøla kommune
Møre og Romsdal fylkeskommune	Sunndal kommune
Sum og % av fylkets kommuner	3 kommuner (12 %)

Nordland fylkeskommune	Alstahaug kommune
Nordland fylkeskommune	Bø i Nordland kommune
Nordland fylkeskommune	Hamarøy – Håbmera suohkan
Nordland fylkeskommune	Lurøy kommune
Nordland fylkeskommune	Lødingen kommune
Nordland fylkeskommune	Nesna kommune
Nordland fylkeskommune	Rana kommune
Nordland fylkeskommune	Sortland – Suortá kommune
Nordland fylkeskommune	Sørfold kommune
Nordland fylkeskommune	Øksnes kommune
Nordland fylkeskommune	Aarborte – Hattfjelldal kommune
Sum og % av fylkets kommuner	11 kommuner (27 %)

Rogaland fylkeskommune	Karmøy kommune
Rogaland fylkeskommune	Klepp kommune
Rogaland fylkeskommune	Sandnes kommune
Rogaland fylkeskommune	Tysvær kommune
Sum og % av fylkets kommuner	4 kommuner (15 %)

Troms og Finnmark fylkeskommune	Båtsfjord kommune
Troms og Finnmark fylkeskommune	Dyrøy kommune
Troms og Finnmark fylkeskommune	Ibestad kommune
Troms og Finnmark fylkeskommune	Kvæfjord kommune
Troms og Finnmark fylkeskommune	Kvænangen kommune
Troms og Finnmark fylkeskommune	Loabák – Lavangen kommune
Troms og Finnmark fylkeskommune	Lyngen kommune
Troms og Finnmark fylkeskommune	Målselv kommune
Troms og Finnmark fylkeskommune	Porsanger – Porsáŋgu – Porsanki kommune
Troms og Finnmark fylkeskommune	Storfjord – Omasvuotna – Omasvuono kommune
Troms og Finnmark fylkeskommune	Sørreisa kommune
Troms og Finnmark fylkeskommune	Tjeldsund kommune
Sum og % av fylkets kommuner	12 kommuner (31 %)

Trøndelag fylkeskommune	Frosta kommune
Trøndelag fylkeskommune	Holtålen kommune
Trøndelag fylkeskommune	Inderøy kommune
Trøndelag fylkeskommune	Indre Fosen kommune
Trøndelag fylkeskommune	Melhus kommune
Trøndelag fylkeskommune	Rennebu kommune
Trøndelag fylkeskommune	Selbu kommune
Trøndelag fylkeskommune	Skaun kommune
Trøndelag fylkeskommune	Stjørdal kommune
Trøndelag fylkeskommune	Trondheim kommune
Trøndelag fylkeskommune	Tydal kommune
Trøndelag fylkeskommune	Ørland kommune
Trøndelag fylkeskommune	Åfjord kommune
Sum og % av fylkets kommuner	13 kommuner (34 %)

Vestfold og Telemark fylkeskommune	Fyresdal kommune
Vestfold og Telemark fylkeskommune	Færder kommune
Vestfold og Telemark fylkeskommune	Kviteseid kommune
Vestfold og Telemark fylkeskommune	Nome kommune
Vestfold og Telemark fylkeskommune	Porsgrunn kommune
Vestfold og Telemark fylkeskommune	Sandefjord kommune
Vestfold og Telemark fylkeskommune	Tinn kommune
Vestfold og Telemark fylkeskommune	Tokke kommune
Sum og % av fylkets kommuner	8 kommuner (35 %)

Vestland fylkeskommune	Eidfjord kommune
Vestland fylkeskommune	Fjaler kommune
Vestland fylkeskommune	Lærdal kommune
Vestland fylkeskommune	Masfjorden kommune
Vestland fylkeskommune	Sunnfjord kommune
Sum og % av fylkets kommuner	5 kommuner (12 %)

Viken fylkeskommune	Aurskog-Høland kommune
Viken fylkeskommune	Gjerdrum kommune
Viken fylkeskommune	Hol kommune
Viken fylkeskommune	Hole kommune
Viken fylkeskommune	Indre Østfold kommune
Viken fylkeskommune	Kongsberg kommune

Viken fylkeskommune

Nesbyen kommune

Viken fylkeskommune

Øvre Eiker kommune

Sum og % av fylkets kommuner

8 kommuner (16 %)

Eksempler på fylkeskommuner og kommuner som har et systematisk tilbud for barnehagebarn

- Telemark fylkeskommune hadde en barnehagekonsertordning i 1993 – 2018, og utvidet deretter denne til et bredt tilbud med mange uttrykksformer for ca. 7 000 barn i 2024
- Vestfold fylkeskommune etablerte 2025 Den Kulturelle Spiren til alle kommunene i fylket
- Asker kommune har to forestillinger pr år pr barn, ca. 3 500 barnehagebarn
- Rogaland fylkesbibliotek gir 5-åringer BokLek + en gratis bok, ca. 3 500 barn pr år
- Ringsaker kommune har Karusell-koret for alle 5-åringer i alle barnehagene, ca. 350 barn
- Sunnfjord kommune har “Frode laks-prosjektet” for 5-åringer, fortsetter i 1. klasse
- Øvre Eiker kommune tilbyr BokBamsen som besøker barnehagene med bøker

Bibliotekenes tilbud til barnehager

Kilder: Nasjonalbiblioteket og DKS-data (portalen) 2023

Ifølge statistikk fra Nasjonalbiblioteket ble det i 2023 gjennomført 5 843 ulike arrangement for barnehager i hele landet. Til sammen deltok 115 950 barnehagebarn på de ulike arrangementene. Tiltakene som gjennomføres er finansiert fra bibliotekene.

Fylke	Arrangement barnehager totalt	Antall deltakende barn
Østfold	387	7 390
Akershus	472	8 993
Oslo	669	14 688
Innlandet	369	9 118
Buskerud	482	11 694
Vestfold	122	1 964
Telemark	149	2 847
Agder	193	3 797
Rogaland	504	9 305
Vestland	638	13 710
Møre og Romsdal	321	5 122
Trøndelag	785	13 915
Nordland	314	6 180
Troms	301	4 587
Finnmark	116	2 142
Svalbard	21	498
Sum	5 843	115 950

Et utvalg kommuner med bibliotektilbud for barnehager og samarbeid med kulturskoler

Fylke	Kommune	Arrangement barnehager totalt	Antall deltakende barn	Kommentarer om antallene og samarbeid med kulturskolen
Innlandet	Våler (Innlandet)	25	1 250	høy deltagelse ca. 1,5 barn på 25 arr, ikke samarbeid kulturskole – barnehage
Innlandet	Folldal	17	152	hvert barn deltar 5 ganger, samarbeid om egne produksjoner som tilpasses barnehage
Buskerud	Øvre Eiker	235	7 030	over 2 arr pr barn. Skiller seg klart ut! samarbeid om Sangskattekista
Buskerud	Krødsherad	28	380	ikke samarbeid kulturskole – barnehage
Telemark	Vinje	62	815	1,5 arr pr barn, kulturskolen har rullerende musikkbarnehage
Agder	Hægebostad	27	592	2 arr pr barn, ikke samarbeid kulturskole – barnehage
Rogaland	Utsira	5	30	alle barn får 1 arr, ikke samarbeid kulturskole – barnehage
Trøndelag	Røros	56	565	ukentlige musikkstunder i alle kommunale barnehager
Trøndelag	Åfjord	28	460	ukentlig sangtilbud til alle barnehager
Trøndelag	Flatanger	24	200	ikke samarbeid kulturskole – barnehage
Nordland	Herøy (Nordland)	50	300	ikke samarbeid kulturskole – barnehage
Nordland	Nesna	11	250	Nesna har musikkbarnehage
Troms	Storfjord	28	220	ca 100 % deltagelse prosjektbasert samarbeid med språksenter og bibliotek
Svalbard	Longyearbyen	21	498	hvert barn har deltatt to ganger, høy deltagelse, barnehagene inviteres til kulturskolen ifm skolestart

Tøyveskebibliotek og arrangementer for barnehagebarn

Gjelder Fylkesbiblioteket i Akershus, Buskerud og Østfold
Data fra våren 2025

- 24 folkebibliotek har svart at de har tøyveskebibliotek i sine kommuner
- Til sammen har disse 24 folkebibliotekene tøyveskebibliotek i 80 barnehager
- I disse 80 barnehagene er det til sammen 202 avdelinger som får tøyvesker
- I disse 202 avdelingene er det til sammen 3411 barn som da omfattes av tilbudet
- Det er 17 folkebibliotek som har svart at de har hatt arrangementer for barnehagebarn i første halvdel av 2025 – enten i barnehagene eller i folkebiblioteket
- Disse 17 folkebibliotekene svarer at de har hatt til sammen 442 arrangementer for barnehagebarn første halvdel av 2025
- Det gir et gjennomsnitt på 26 arrangementer, men ulikhetene er store fra 1 til 108 arrangementer. Dette kommer selvsagt også an på størrelsen på kommunen

Spørreundersøkelse kulturhusene

September 2025 fikk 140 norske kulturhus tilsendt en spørreundersøkelse om deres kunst- og kulturtilbud til barn i barnehagealder 2024. Spørsmålene var utviklet i samarbeid med kulturhusnettverket. 33 kulturhus (24%) besvarte undersøkelsen.

Organisasjonsform

Kommunal enhet	25	76 %
KF (kommunalt foretak)	5	15 %
AS	3	9 %

Hvor mange tilbud rettet mot målgruppen 0–6 år er gjennomført i 2024?

0 – 2 tilbud	2	6 %
3 – 5 tilbud	12	36 %
Flere enn 5 tilbud	19	58 %

Hvilke kunstuttrykk tilbys målgruppen 0–6 år?

Du kan krysse av flere.

Musikk	22	67 %
Scenekunst inkl. dans	28	85 %
Litteratur	11	33 %
Visuell kunst	5	15 %
Film	19	58 %

Hva koster en billett for barnet?

0 – 100 kr	13	39 %
100 – 150 kr	10	30 %
Over 150 kr	6	18 %
Tilbudet er gratis for barnet	3	9 %

Har dere tilbud om familie-billetter (evt. andre begrep)?

Ja	16	48 %
Nei	13	39 %
Annet	4	12 %

Hvilke samarbeidspartnere har kulturhuset nå dere gjennomfører aktiviteter for barn 0–6 år?

Du kan krysse av flere.

Ingen, vi har kun egen programmering	4	12 %
Bibliotek	17	52 %
Kino	17	52 %
Kulturskolen	14	42 %

Hvem kvalitetssikrer det kunstneriske innholdet?

Du kan krysse av flere.

Kulturhusleder	17	52 %
Produsent med kunstfaglig bakgrunn	18	55 %
Andre fagpersoner	6	18 %
Fagutvalg	2	6 %

Hva er avgjørende for valg av aktuell produksjon for de yngste? Du kan krysse av flere.

Kunstnerisk kvalitet	5	15 %
Formidling	5	15 %
Teknisk	1	3 %
Økonomi	4	12 %

Andre kommentarer oppsummert

Det er behov for flere og mer varierte kvalitetsproduksjoner for barn i alderen 0–6 år. Barnehagene etterspør flere tilbud, men økonomi er en begrensende faktor. Kulturhusene mangler ofte midler til å tilby Den kulturelle barnehagesekken (DKB), og særlig i Nord-Norge er reiseutgifter en utfordring som gir færre tilbud med god kvalitet. Film og gratis lesestunder i bibliotek er lett å gjennomføre, mens sceneproduksjoner og konserter er vanskeligere på grunn av økonomiske krav. Gode støtteordninger og turnéruiter etterlyses for å kunne satse mer på denne gruppen. Tilbudene har stor verdi både for barna og for foreldrene, spesielt for de yngste barna (0–3 år). Det finnes også eksempler på samarbeid, som co-produserte danseforestillinger for målgruppen, og nye aktiviteter har blitt igangsatt med støtte fra Bufdir.

Sparebankstiftelsenes tilskudd til prosjekter innrettet mot kunst- og kulturtilbud for barnehagebarn

Totalt ble 46 stiftelser kontaktet, med en anmodning om å dele informasjon om støtte til prosjekter innen kulturaktivitet for barn og unge i 2024 og 2025. 8 stiftelser har svart. Tilbakemeldingene tyder på at de fleste ikke har en samlet oversikt over de detaljene vi etterspurte. Det virker som om stiftelsene primært fordeler støtte til aktører som tilbyr kulturaktiviteter for barn og unge, inkludert barnehagebarn, men at de ikke selv sitter på

detaljert informasjon om målgrupper og innhold. Dersom vi ønsker å kartlegge slike detaljer, vil det trolig være mer hensiktsmessig å kontakte mottakerne av tilskuddene direkte.

Følgende tabell gir en oversikt over identifiserte prosjekter. Vi har også kildehenvisninger, som ikke er tatt med her.

Stiftelse	Mottaker/Organisasjon	Beløp NOK	År
Sparebankstiftelsen DNB	Unge Viken Teater	3 600 000	2025–2027
Sparebankstiftelsen DNB	Kunsthall Grenland	300 000	2025–2026
Sparebankstiftelsen DNB	Kammerfest i Østfold	50 000	2025
Sparebankstiftelsen DNB	Sprang Landsdelsscene for dans	35 000	2025
Sparebankstiftelsen DNB	Improbasen	3 000 000	2025
Sparebankstiftelsen DNB	Frogn kommune	48 000	2025
Sparebankstiftelsen DNB	Folkemusikkdagane i Ål	300 000	2024
Sparebankstiftelsen SR-Bank	Elefantteateret AS	3 000 000	2025–2027
Sparebankstiftelsen SR-Bank	Elefantteateret AS	750 000	2024
Sum		11 083 000	

Vedlegg 3: Innspill

Oppsummering av innspill under Hedda-dagene 10. juni 2025

Her er en kort og oversiktlig oppsummering av hovedpunktene, delt etter spørsmål og målgrupper:

Spørsmål 1: Hva skal til for at en nasjonal ordning for scenekunst skal fungere for ulike målgrupper? (totalt 105 innspill)

1. Barn i barnehage (3–6 år) (27 innspill)

- Tilpassede produksjoner: Forestillingene må være skreddersydd for barnas alder og utvikling.
- Tilgjengelighet: Kunstnere må komme til barnehagene – ikke alle barn kan reise til kulturarenaer.
- Trygghet og inkludering: Opplevelsen må være trygg og tilrettelagt for ulik sensitivitet og behov.
- Mangfold og språk: Tilbudet må inkludere minoritetsspråk, som samisk og tegnspråk.
- Lek og inspirasjon: Forestillingene bør inspirere til lek og kreativ utfoldelse.
- Lik tilgang for alle: Ordningen må ikke være avhengig av ildsjeler i personalet.
- Varierte arenaer: Inne, ute, små eller store rom – fleksible løsninger.

2. Personalet i barnehagen (26 innspill)

- Kompetanseheving: Økt kunnskap om scenekunstens verdi og barns persepsjon.
- Forarbeid og etterarbeid: Tilgang til pedagogiske opplegg og materiell.
- Praktisk tilrettelegging: Enkle systemer, forutsigbarhet og ressursportal.
- Kommunikasjon og eierskap: God informasjon, trygghet og aktiv deltakelse.
- Forankring i utdanningen: Scenekunst må inn i barnehagelærerutdanningen.

3. Kunstnere, kompanier, teatre (24 innspill)

- Støtteordninger: Øremerkede produksjons- og formidlingsmidler.
- Kompetanse om målgruppa: Økt innsikt i barns behov og respons.
- Fasiliteter og logistikk: Tilgang til informasjon om barnehagenes forhold.
- Tverrinstitusjonelt samarbeid: Samspill med utdanningsinstitusjoner og pedagoger.
- Plattform og turnéstøtte: Behov for strukturert system for kontakt og planlegging.

4. Rammegivere (kommune, fylke, stat, barnehage-eiere) (28 innspill)

- Lovpålagt ordning: Forpliktelse og forutsigbarhet, som med DKS.
- Øremerkede midler: Tydelig økonomisk ramme, uavhengig av kommunal økonomi.
- Likhet: Tilbudet må gjelde både private og offentlige barnehager.
- Samarbeid og tilrettelegging: Nettverk, koordinatorroller og lokal forankring.
- Involvering: Besøk i barnehager for å forstå verdien av scenekunst.

Spørsmål 2: Hvordan bør denne ordningen organiseres? (28 innspill)

- Nasjonalt og statlig forankret: Finansiert av staten, med organisering på fylkes- og kommunenivå.
- Utvidelse av DKS: Barnehagene bør inkluderes som en ny målgruppe i en "mini-DKS"-modell.
- Kunstnerisk kvalitet og barneperspektiv: Kuratering og vurdering må skje med fokus på kvalitet og målgruppe.
- Fleksibel implementering: Må tilpasses barnehagens struktur og hverdag, med oppsøkende virksomhet.
- Infrastruktur og plattformer: Bruke eksisterende arenaer (kulturhus, bibliotek) og digitale plattformer for planlegging.
- Likeverdig tilbud nasjonalt: Sikre at ingen barn faller utenfor basert på geografi eller barnehagetype.

Spørsmål 3: Hvordan skape større politisk vilje for en slik ordning? (42 innspill)

- Involvering av politikere: Invitere dem til barnehager og forestillinger for å oppleve effekten selv.
- Dokumentasjon og forskning: Vise til forskning om effektene av scenekunst på barns utvikling og helse.
- Kommunikasjonsstrategi: Felles front i scenekunstheltet med tydelige budskap og gode eksempler.
- Foreldre og barnehager som ambassadører: Når barnehager og foreldre forteller om verdien, får det mer gjennomslag.
- Samfunnsnytte og rettferdighet: Argumentere for kunst som folkehelse, sosial utjevning og barns rett til kultur.
- Synliggjøring og kampanjer: Bruke media, kronikker, sosiale medier og "symbolske aksjoner" som forestillinger på Rådhus eller Storting.
- Tydelig navn og merkevare: "Den kulturelle Sandkassen" foreslått som mer passende navn enn "Bæremeisen".

Totalt 175 innspill som er skrevet inn i padlet.

Oppsummering og innspill fra Tigerstadsteatret, Norsk Scenekunstbruk og Unge Viken Teater

Anbefalinger for videreutvikling av profesjonelle kunst- og kulturtilbud til barnehagebarn

Under Heddadagene 10. juni 2025 inviterte Unge Viken Teater, Tigerstadsteatret, Norsk Scenekunstbruk og Kulturtanken til rundbordsamtaler om formidling av profesjonell scenekunst til barnehagebarn. Over ett hundre institusjonsledere, barnehageansatte, kunstnere og byråkrater møttes på Det Norske Teatret for å bidra med sin kompetanse.

I arbeidsgrupper på tvers av fagfunksjoner ble det jobbet fram innspill til hvordan en nasjonal formidlingsordning kan imøtekomme et mangfold av kunstneriske, økonomiske og organisatoriske vilkår.

Diskusjonene viste at en slik ordning må forankres i et mål om å sikre alle barnehagebarn, uavhengig av bosted, en **jevnlig og likeverdig tilgang** til profesjonell kunst og kultur. Samtidig var deltakerne enige om at ordningen ikke kan realiseres uten en helhetlig forståelse av behovene til de ansatte i barnehagene, kunstnerne, barnehageeierne og den offentlige forvaltningen.

For alle involverte parter er **økonomisk forutsigbarhet** en grunnleggende forutsetning for at ordningen skal bli en varig og systematisk del av barnehagehverdagen. Et forslag som ble løftet av mange var å finansiere ordningen gjennom en utvidelse av DKS-ordningen, slik at fylkene på egne premisser kan tilrettelegge for at alle barnehager, uavhengig av offentlig eller privat eierskap, sikres et tilbud.

Nyere forskning understreker viktigheten av **tidlig innsats**, også når det gjelder kulturopplevelser, for å bidra til sosial utjevning, et inkluderende miljø og påvirkning av barnas kulturelle vaner. Barnehagen er en trygg arena der man treffer de fleste barn og har et stort **potensial som kulturarena**. Det er viktig at kunst- og kulturopplevelsene er tilpasset de ulike aldersgruppene og at kunsten produseres og formidles på deres premisser. Det stiller spesielle krav til kunstnernes

kompetanse og krever et tett samspill mellom utøverne og personalet i barnehagene.

Det ble påpekt at det er essensielt for ordningens legitimitet at det også sikres tilbud til brukere av **minoritetsspråk som samisk og tegnspråk**.

DKS-portalen ble fremhevet som et godt eksempel på en plattform som kan effektivisere kommunikasjonen og ressursbruken for kunstnere, barnehage og forvaltning. Med en utvidet **DKS-portal for barnehagen** har man et verktøy for hele verdikjeden, fra kunstnerne registrerer sine produksjoner til kunstmøtene skjer i barnehagen. Her ble det fremhevet at portalen er spesielt egnet til kommunikasjon mellom kunstnerne og personalet i den enkelte barnehage. I barnehagene har man ofte mer varierte fasiliteter enn på en skole, og godt samarbeid mellom utøver og ansatt vil gi bedre kunstmøter.

Kort vei til implementering av en ny ordning

En gjennomgående tone i diskusjonene den 10. juni var at det allerede eksisterer et innarbeidet og velfungerende økosystem for DKS. Dersom politisk vilje og finansiering kommer på plass, står en lang rekke fagaktører klare for å utvide sin virksomhet til også å gjelde barnehagebarn. I tillegg finnes det et betydelig antall kunstnere og institusjoner som allerede formidler profesjonelle produksjoner i barnehagen utenfor DKS-ordningen.

Nettopp fordi så mange av de nødvendige ressursene allerede finnes, kan man velge å omtale en nasjonal formidlingsordning for barnehagebarn som en implementering, snarere enn en etablering. Eksisterende strukturer, som den nevnte DKS-portalen, koordinatorordningen i fylkene, arrangørstøtten fra Norsk Scenekunstbruk og ulike eksisterende formidlingsmodeller, gjør at man med kostnadseffektive tilpasninger kan sikre alle barnehagebarn gode kunstmøter.

Med utgangspunkt i diskusjonene den 10. juni har Unge Viken Teater, Tigerstadsteatret og Norsk Scenekunstbruk bearbeidet innspillene til konkrete anbefalinger.

Anbefalinger:

- Sikre at alle barnehagebarn, uavhengig av hvor de bor, jevnlig får oppleve profesjonelle kunst- og kulturuttrykk laget for målgruppen, og forankre dette som et nasjonalt mål for DKS.
- Sikre forutsigbare finansielle rammevilkår både for produksjon og formidling av kunst og kultur for barnehagebarn i private og kommunale barnehager.
- Benytte DKS-portalen som registrerings- og planleggingsverktøy i alle ledd for å sikre god ressursbruk, og vurdere behovet for oppdatering og forenkling av portalen for å gjøre tilbudene lett tilgjengelige og synlige.
- Se på hvordan eksisterende kunstneriske ressurser kan implementeres eller benyttes.
- Gi fylkeskommunene utvidede midler og mandat gjennom DKS-systemet med øremerkede midler til barnehager, slik at de kan sikre et skreddersydd tilbud til de ulike målgruppene mellom 0–6 år.
- Opprette et tverrfaglig utvalg som kan utrede et konkret forslag til hvordan en nasjonal formidlingsordning for barnehagebarn kan organiseres og finansieres.

Forsidefoto: Erik Brandsborg/Kulturtanken

Design: Dinamodesign.no

Trykk og innbinding: TS Trykk

Kulturtanken

Postboks 4261 Nydalen

N-0401 OSLO

Tlf.: 22 02 59 00

post@kulturtanken.no

www.kulturtanken.no

Kulturtanken

